

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Incipiens ab exordio Imperij Arcadij & Honorij Augustorum, Anno Domini
CCC. XCV. perueniens vsque ad CCCC. XL. continet annos XLV. ita
dispositus, vt commodè sextus tomus à S. Leone Magno Pontifice Maximo
inchoetur

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 398. Anastasii Pap. Annus 1. Arcad. & Honor. Imp.
Annus 4.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14566

IESU CHRISTI

Annus 398.

ANASTASII PAP. ARCAD. & HONOR. IMP. ANNUS 4.

PERITVR nouus annus Cōsulatu quarto Honorij Imperatoris & Eutythiani, idemq; numeratus Domini trecentis nonagesimo octauo: quo, octauo Kalendas Martij, Siricius Papa cum sedisset annos tredecim, mensē vnum & dies quatuordecim, ex hac vita migrans, sepultus est in cœmeterio Priscillæ Via Salaria ita apud indices omnes, licet apud Bedam sexto Kalend. Decembris Siricij ponatur obitus. Sed quod ad tempus sedis, est vt signatum reperimus mille rellibus, nos posuimus: tamen recens receptum inditum antiquitas eius sepulturæ epitaphium aliud nos docet, & latiori metri funiculo sedem eius, est huiusmodi f:

Liberium Lector mox & Lenita securus Post Damisum clarus totus quos vixit in annos Fonte sacro magnus meruit sedere sacerdos Cunctis vt populus pacem tunc solidam daret Hic plus his iustus felicia tempora fecit Defensor magnus multos vt populos ausus Regi subtraheret Ecclesie aula defendens Misericors largus meruit per secula nomen Ter quibus populum sui rexit in annos amore Nunc requiem sentit celestis regna potitur.

De eodem Siricio restituentē Memorias Martyrum ita posita ibidem vetus Inscripção: g

Siricius pia nimis persoluit munera sancti Gratia quo maior sit bona martyribus Omnipotenti Deum hunc conseruat tempore multo

Mentis sanctorum qui nona restituit. Extat Siricij decretum de fermento, de cuius elucidatione, alia occasione tertio tomo pluribus actum. Alia quoque aduersus Manichæos, seuerata (vt per erat) censura, statuta habentur, nempe exilio deportandos, pœnitentes vero in monasteria detrudendos, & non nisi in fine vitæ sacris mysteriis participandos. Secreta collegia sua Manichæos habuisse in Vrbe, sed cum Siricij Papæ studio, tum principum legibus exagitatos, atque vndique pulsos esse, superiori tomo sapius contigit demonstrari. Quod autem spectat ad clerici propagationem; in libro de Romanis Pontificibus habetur, quinque eius sedis tempore ordinationes fecisse mense Decembri, crealq; presbyteros triginta & vnum, diaconos sexdecim, & Episcopos per diuersa loca triginta duos.

De scriptis ab eo epistolis decretalibus mentio est apud Isidorum h, nempe dedisse epistolam ad Himerium Episcopum Tarracensem, de recipiendo baptisate hereticorum, & de aliis aduersus Iouinianum & collegas hereticos, sed curare plane videtur auctor, dum eum sub Theodosio & Valentiniano Imp. vita functum affirmat. Vacasse sedem post Siricij obitum dies viginti, habent indices Vaticanæ, nec non liber de Romanis Pontificibus, quâ ratione dicendum est, in locum eius subrogatum successorem pridie Idus Martias. Hic fuit Anastasius Maximi filius, Romanus: de cuius sedis tempore, quot scilicet annis Ecclesie præfuit, in eius obitu ex more dicendum.

Inuenit hic Apostolicam sedem, ipsam Petri nauiculam, cuius sumpsit regedum clauum, turbinibus agitatam hereticorum: cum (vt dictum est) pluribus anno superiori) Rufinus cum Melania inferens se in Vrbe, in eam inuexit hæreses Origenis, edito à se Latine reddito eiusdem auctoris Periarchon, nouo equo Trotano, hostibus intus referto, sed religione velato, hæresumque dicendo theca, ex qua exposita sunt in Romana Ecclesia dolose merces: quarum mercatores etiam eo dementia prolapsi sunt, vt in Apostolicum visque thronum eas inferrentauerint, vna reclamante Marcella, extollenteq; vocem cum muliere Euagelia i. Tali quidem statu fluctentem Romanam

I. SIRICII PAP. OBITU.

e Bnd Martyr. ca. de. EPITAPHIVM SIRICII PAP. Antiq. Inscr. in Asp. pag. 117. n. 16.

g Antiq. Inscr. in Asp. pag. 117. n. 27.

MANICHÆI AB VRBE PVLSI.

II. h Isid. de Viri. lib. 2. p. SIRICII PAP. SCRIPTA.

ANASTASII PAP. CREATIONE.

III.

LUC. 17. STATVS ROMANÆ ECCLESIE VTB ANASTASIO.

LX. LXI. LXII. LXIII. ALEXAN. EPISCOPI CVR SE IMMISCERT IN ELECTI. ONI EPISCOPI CONSTANTINOP.

inde in Imperatoris aulam irreperet. Arcadius eiusmodi edictum aduersus ambitus crimen sanxisse videtur. Sed & aduersus Iudæos, qui, vt Christianorum gaudent immunitate, se fore Christianos simulabant, ad Archelam Prefectum Prætorio ita idem Arcadius Imp. rescripta: Iudæi, qui reatu aliquo vel debitis fatigati simulant se Christiana legi velle commigi, vt ad Ecclesijs confingentes vitare possint crimina, vel pœnosa debitorum, arcantur, nec ante suscipiuntur, quam debita cuncta reddiderint, vel fuerint innocentiæ demonstrata per grati. Dat. XV. Kalen. Jul. Constantinop. Caesario & Artico Consulibus. Qualis namque esset horum temporum Iudeorum status à prioribus, haud felicius, accipe à S. Ioanne Chrysofomo h. Nos, inquit, tempore Dei omnino vos repulit: paterque vester, idemque Propheeta & Patriarcha verum prædixit. Iura vestra omnia cœcidierunt: ex Iudæa patria vestra excessistis, & in diuersa loca dispersistis, atque in orbem terrarum ab Oriente ad extremum terra vos omnes & contemunt & vident. At res vestre Christianorum in dies magis florent, crescant, & corroborantur, atque per omnes mundi angulos religiose fidei vestre prædicatio peruagat: nos Christus regit, & in nobis regnat, eiusque preciosa atque vitalem Crucem adoramus, & pro thesauris magni pretij tenemus. hæc ipse. Iohanni Constantino inquit Socrates c) quinto Kalend. Octobris Nictarum Episcopus Constantinopolitanius diem obiit. Itaque statim de Episcopo eligendo vehementer laboratum est. (Eius namque rei cuncta celebratum esse Concilium, & ex more conuenisse Episcopos Constantinopolim, tradit Sozomenus d:.) Ita quoque cum alij alium ad id munus quererent, de eaque sepe Consilia uerteret: tandem visum est, Ioannem Antiochia presbyterum Antiochia accersere. Nam de eo fama percrebuit, quod & ad docendum apertus, & in docendi facultate valde peritus erat. Quamobrem haud diu post, Arcadius Imperator communiuibus omnium suffragiis, id est, cleri & populi, illum acersit. Et quo eius ordinationi plus haberet auctoritatis, adierunt de Imperatoris mandato cum alij complures Episcopi, cum Theophilus Episcopus Alexandrinus, qui omni studio es incuanti, vt Ioannes famam laederet, & Isidorum sine ipsius Ecclesie presbyterum ad illum Episcopatum euolueret. Hunc Isidorum Theophilus propterea carum habuit, quod ipsius causa prouinciam valde periculosam aliquando suscepisset. Sed quidnam id fuerit, superius telatum est. Subdit his Socrates: Verum qui erant ex aula Imperatoris, Ioannem prætulurum, & posteaquam multi crimina Theophilo intendeabant, & libellos contra illum alios ob aliam causam Episcopi, qui non adierunt, offererent: Eutropius, qui cubiculo Imperatoris præfuit, criminationes aduersus Theophilum illatas, scriptisque prodita nactus, Theophilo ostendit, dicitque liberam opinionem illi esse datam, vel Ioannem Episcopatum ordinandum, vel iudicium de criminibus ei obiectis subeundum, quibus perterritus Theophilus Ioannem designat Episcopum. hæc tenet Socrates. Porro hæc in sequentis anni mensē Februarij variis altercationibus producta sunt, cuius mensis vigesima sexta die Ioannes Chrysofomus Episcopus Constantinopolitanius creatus est.

Verum quod ad Theophilum spectat: Isidorum, quem proposuit ordinandum, haud penitus exploratum habuit, fuisse Origenis errorum labe confectum: quod cum postea compenisset, æque ipsum ac eius sectarios maxime auerterat. Quod autem idem Episcopus Alexandrinus ius sibi vendicaret in electione Episcopi Constantinopolitani (quod & superius vidimus à Petro eiusdem Ecclesie Episcopo usurpatum, cum conaretur Maximin in eius sedis creare Episcopum) probe si attendas, intelliges primam sedem post Romanam, Alexandrinam Ecclesiam tenuisse in Oriente; spretosque fuisse canones, si qui Constantinopoli in Synodo facti sunt, quibus derogaret Alexandrina Ecclesie privilegis. Nam alias quid Alexandrino Episcopo de electione Constantinopolitani antistitis? Porro idem ius sæpe tentatum ab eodem Theophilo penitus vendicatum in controuersiis eiusdem Ioannis Chrysofomi, postquam sedit Episcopus, suo loco dicturi sumus.

a Hier. ep. 16
b Idem ep. 8
c Rom. 12.
IV.
d Hieron. ep. 16.
B. R. E. V. E.
C. O. M. P. E. N. D. I. V. M.
R. E. R. V. M.
G. E. S. T. A. R. V. M.
A. D. V. E. R. S. V. S.
O. R. I. G. E. N. I. S. T. A. S.

V.
e Ruffin. in medi. l. 1. cap. 9.
Ruffinus in Eusebii
B. I. V. M. E. T. S.
M. A. R. C. E. L. L. A. M.
E. X. C. L. A. M. A. T.

f 3. Reg. 21.
c

VI.
g Hier. ep. 16.
Pauliniani
N. I. E. T. E. V.
S. E. B. I. L. E.
G. A. T. I. O. I. N.
O. C. C. I. D. E. N.
T. E. M.

Ecclesiam Anastasium reperisse, sanctus Hieronymus in epistola ad Principiam a indicat, ubi post enarratum egregium fortis & sapientis mulieris tunc exhibitum de fide Catholica Marcellae specimen, subdit: Non multum tempus in medio, sic edit in Pontificatum vir insignis Anastasius. Huius autem quae partes fuerint, idem sanctus Hieronymus ad Demetriadem ita scribit: Dum es parvula, & sancta ac beate memoria Anastasius Episcopus Romanus regeret Ecclesiam, de Orientis partibus hereticorum tanta tempestas simplicitatem fidei, quae Apostoli e voce laudata est, polveret & labefactare conata est. Sed vir ditissima paupertatis, & Apostolica sollicitudinis, statim noxium percussit caput, & sibilantia hydra ora compescuit. haec Hieronymus.

Quid autem actum sit cum Anastasio Papa sedere cepit, rem brevis summa ita ad Principiam scribens d. sanctus Hieronymus amplexus est, cum cecidit S. Marcellam in causa fuisse, ut Origenis heresis Romae damnaretur; atque postquam de ingressu Athanasii meminit, dicit, quod haec ad laudem Marcellae: Damnationem hereticorum haec fuit principium: dum adducit testes, qui prius ad ea, nempe Origenis) erudit, & postea ab heretico fuerat errore correpti: dum ostendit multitudinem deceptorum: dum impia Periarcon ingerit volumina, quae emendata manu scripta monstrantur: dum acciti frequentibus literis heretici, ut se defendere, venire non sunt ausi: tantae, vis consuetudinis fuit, ut ab eodem damnari, quam praesentes coartati maluerint. Huius tam gloriae memoriae Marcellae est. Tuq. caput verum & causa honorum seu me vera mater est, quem nostri vix de multis pauca dicere, ne locuti sollicitam faciat, ut supra replicatio, & videat apud malevolos sub occasione laetitiae alterius, sionachem meum diceret. haec Hieronymus, brevis compendio haud breuem complexus historiam; quam lectioni gradu, quo cuncta exacte inquirere lector valeat, nos pro rerum gestarum temporis ordine prosequemur.

Quod igitur in primis ad S. Marcellam, decus Romanae Ecclesiae, pertinet: Ruffinus cum se ab ea proditum sensit, in eam vehementer commotus est, acculans simul ipsam, & se exculans; quod illa scilicet in emendatas chartas a se per alium subripuisse, edidissetque: in hanc enim ipsam quidem, & non in aliam, Ruffinus agens aduersus S. Hieronymum e, iacula intorquet, ubi de eodem Eusebio agit, quem mentitur in emendatas chartas subripuisse, atque edidisse: dum ficat: Hoc si in foro positus, vel negotiorum secularium commisit iste, qui de usumasterio Romanum, quasi calumniansi perisissimus, missus est: norant omnes, quid consequeretur ex legibus publicis eiusmodi criminis reus. Nunc vero, quia secularium viri am reliquit, & a requiescente illa actuum publicorum ad monasterium conuersus est, & adhaesit magistro nobili: ab ipso edocetur iter non pro modesta, furere, insinare, pro quiete, seditiones mouere; pro pace, mouere bellum; pro concordia, mouere discordia, perfidus esse, pro fide, pro veritate, falsarius: Crede mihi, quod huius sceleris nequitia etiam verum fuisse exemplar, nisi Isabel tibi illa occurrisset. Illa est enim, quae hoc crimen aduersus Nabuthaem rex abelitem vinea causa composuit, & mandauit presbyteri iniquitatis falsis eum conscriptionibus perurgere, quasi qui benedixisset, id est blasphemasset Deum & Regem. Sed quis in hoc inficiatur? illa, quae mandata, aut hi, qui mandato iniquitatu obtemperant? Gratia haec, & (ut opinor) in Ecclesia penes eiusmodi facinus inauditum est. haec Ruffinus, dum se exculare conatur, quod per Marcellam, quam impie nominat Isabaelem, ab Eusebio accepta fuerint chartae translationis Periarcon Origenis haereticus scitantes; excusans, quod in emendata illa fuissent, sed redarguit ista deliramenta Hieronymus, ubi relinquit, conuictiq. ad excusationem sceleris mendacia ista impudenter obtendit.

Ceterum quod ad Eusebii Romam aduentum pertinet: hoc ipso anno contigit Pauliniani profectionem in Urbem vna cum eodem Eusebio patria Cremonensis, ipse S. Hieronymus in Apologia aduersus Ruffinum declarat his verbis: Vincentius Pauliniani, Eusebii, Ruffinus presbyteri, quorum Vincentius multo tempore ante vos Romanam venit, Pauliniani & Eusebii post annum vestra nauagationis profecti sunt: Ruffinus in causa Claudii post biennium missus, omnes vel pro re familiarum, vel pro percussu capiti alieni, haec ipse: quibus intelligas hoc anno contigit Pauliniani profectionem in Italiam vna

cum collega Eusebio: nam anno superiori (ut vidimus) aduentus Ruffini cum Melania accidit. Quem autem hic Ruffinum presbyterum nominat, longe diuersum a Ruffino Aquileiensi, in quem scribitur, esse non dubites.

Quodnam vero fuerit rei familiaris negotium, cuius causa missum Paulinianum affirmat, in epistola ad Pammachium his verbis aperit: Nos in ista provincia aduersus monasteria, & diuersario proter extructo, ne furte & modo loquor cum Maria in Bethlehem veniens, non meminat hospitium, tantu de toto Orbe consuetibus turba obruatur monachorum, ut nec captem opus deserere, nec supra vires ferre valeamus, vnde quia peni nobis illud de Evangelio i contigit, ut futura turris non ante computaremus expensas: compulsi sumus fratrem Paulinianum ad patriam mittere, ut feruimus villulas, quae barbarorum effugerant manu, & parentum communium sensu venderentur captem sanctorum ministerium deserentes, risum maledicium & annulo praebamus. haec de germani in Occidentem legatione Hieronymus.

Fuit autem suspicio vel praetextus Ruffini, ex quo etiam querelam inuectiuamq. concipit, hos post se tanquam exploratores missos esse, sed praecipue Eusebium, ut suas chartas subriperet. Etenim quod Ruffinus nulli inueniret excusationem, cur verionem virulentam Origenis Periarcon Romae in plurimorum exitium edidisset, aperuisset; thecam serpentinae plenis; eo miser quod effugium, ut mendaciter affirmat, Eusebium pecunia redemisse notarium; & quo lubricationem illam in emendatas accepit, atque vulgauerit: fuerunt enim haec ob eam causam verba Ruffini, epistola postea ad Hieronymum scripta: Noli multo auro redimere notarium meum; si aut amici tui de meis rebus aperiunt schedulis nondum emendatas, nondum ad purum digestas fuerunt; ut facilius falsare possent, quod aut nullum haberet, aut admodum pauci, & inferius: Vociferate & clamate per compita, per plateas, Non est, non est meus liber: & si meus est, schedulas in emendatas Eusebii furto abstulit: aliter ego edidi, imo nec edidi: nulli casu deli, aut certe paucis: & tam sceleratus inimicus, & tam negligens amicus fuerant, ut omnium codices ab eis pariter falsarentur. Haec frater carissime, facere debuit, & non illi tergum obherere, in me trahere inuicem maledicorum tuorum sagittas dirigere. haec tenus de his ipse. Sed quam facillime in Apologia sua idem S. Hieron. omnia ista refellit, quae ad impetians excusationem Ruffinus detrectans iactabat in vulgus.

Sic igitur Romae edito Origenis Periarcon, quod emendatum in sua Praefatione Ruffinus professus erat: ut conuinceretur ipsa perperam atq. dolose facta esse translatio, opus erat ut germana eiusdem heresis veritas curaretur: quod tum Origenis, tum etiam eius haereticum sectarum prauitas manifeste probari posset; ut sic his recte dispositis ad futurum ea de re habendum Romae iudicium, ex certis manifestisque probationibus sententia ferri posset. Susceptum est ergo eiusmodi negotium a clarissimis viris atque doctissimis Pammachio & Oceano, qui totum id operis S. Hieronymo credendum esse putarunt, quae praefertim ex causa, quod ex praefatione Ruffini ipse tacite in crimen focus videretur adduci. Scripserunt ergo eo argumento idem ad ipsum Hieronymum eiusmodi perbreues literas:

Sanctus aliqui ex fratribus schedulas ad nos euadum detulit, quae Origenis volumina, quod meo aeg. in inscribitur, in Latium sermone versum tenerent. Et quoniam in his multa sunt, quae tenentatem nostram ingens permouent, quaeq. minus Catholicis dicta existimamus: suspicamus etiam ad excusationem auctorum multa de libris eius esse subtrahata, quae apertam impietatem eiusdem monstrare potuissent: Quos sumus praesentiam tuam, ut hoc specialiter non tam nobis, quam vniuersis, qui in Vrbe habitant, profuturam opus digere impendere, ut supra aditum librum Origenis, quem admodum a supra dicto auctore editum est, ad fidem tuo sermone manifestes; & quae a defensore eius interpolata sunt, prodas; & quae etiam in his sceleratis, & a sancti aeterni tuam direximus, vel contra Catholicam regulam, vel imperiti edita sunt, redarguas atq. conuincas. Sane subtiliter in praefatione operis sui, tacito nomine tuae sanctitatis expressit, quod a te promissum opus ipse compleuit: illud obliqui agere, etiam te simili ratione sentire. Parua ergo suspiciones hominum, & conuincite criminantem: ne, si distimulaueris, sentire videaris. haec tenus ipsi ad S. Hieronymum.

XI. HIERONY- MYSEN LA- TINYM VERTIT ORIGENIS PERTAR- CHON. XII. ANASTA- SIUS PA- PALIAY- LINTVM AMPLI- CTIVS. XIII. VETVS CONVE- TYDO CONCV- RRENDI AD NATALEM DIAPO- STOLO- RVM. XIV. HIERONY- MYSLAY- DISTAV- LINI AD PAMMA- CHIVM SCRIBIT.

His acceptis litteris, ipse nauiter laborauit, vt quam ex- acite, que Origenes dixerat in Pertarchon, in Latinu quam purissime verteret. Incumbit in opus, quod absolutum anno sequenti Romam ad eoldem milit, apposita praefatio- ne, qua omnes, qui in eo libro sparsi sunt Origenis errores, redderet omnibus manifestos; ac dolum pariter eius, qui male verum ediderat, aperiret. Quae autem acciderint, cu haec Romae cogita sunt. suo loco, sequenti nemp anno dicitur sumus.

Inter haec autem Anastasius Papa, hoc ipso sua sedis exordio, que tempore praedecessoris perperam facta scilicet, magna sollicitudine emendare quamprimum cu- ravit. Quod enim (vt suo loco dictum est) non ignoraret paulo liberaliter cum S. Paulino viro clarissimo, qui vna cum Thersia coniuge monasticum amplexus vitam in Nolani agrum fecisset, Siricum, cui successe, egisse: i- pse simul ac in tironum Pontificum cunctis est, officio- sissimas litteras ad Episcopos pro ipso Paulino dedit; quae & omni officiorum genere postea frequentandi nullam pe- nitns occasionem praetermisit. Meminit harum litera- rum ipse Paulinus, cum ad Delphinum scribens, haec ait: *Sicut veneratio tua, sanctum fratrem tuum Papam Vrbis Anastasi- um amantissimum esse humilitati nostrae. Nam ubi primam potesta- tem charitatis, sic nobis offerenda habere cepit; non solum se capere eam arbitris, sed tangere nobis positionis affectione properauit. Nam hoc postulat interem suam epistolam de nomine nostro plena & re- ligiosa. & peritatis & pacis ad Episcopos Campaniam misit, quibus & suam declarat & affectum. & alius benignitatis sue praebere exemplum. Deinde nos ipsos Romam cum solennium consuetudine ad beatissimi apo- stolorum nat diem venissemus, tam blande, tam honorifice accepit, haec ipse.*

Ex his quidem demonstrat S. Paulinus, solemnem fuisse consuetudinem, ad natalem diem Apostolorum Romae, nulla habita refluorum calorum ratione, religiosissimam celebritatem conuocandi. Sunt & de his aliae antiquae re- lificationes, vt inter alias illa nobilis Gallae Placidiae Augu- stae ad Pulcheriam eque Augustam & scribens his ver- bis, cum sui Romam aduentus rationem reddere: vt Romam frequentibus concorsionibus adque desideremus inspicere, causa nobis est amplius tendenda religionis, vt terminis sanctorum nostram exhibere- mus praesentem; quos certum est pro sua virtute in caelestibus consti- tutos, neque inferiora despicere. Nos itaque sacrolegum esse credimus, si solemnitatem ordinem degenemus, haec illa. Sed & Valentinianus e Aug. ad Theodosium Iuniorum Imp. Cum aduenissem (in- quit) in urbem Romam ad alimnitas: placendum, sequenti die ad basilicam Apostoli Petri protessi. Et ad Securum d idem qui su- pra Paulinus: Romam (inquit) ad venerabilem solemnitatem Apo- stolicae diem profecti sumus; & inferius: Referendum tamen ex Vr- be facultas non fuit, ipsam tempus ante meridiem in votis nostris, quo- rum caritas veneramus, per Apostolorum & Martyrum sacras Memori- as committentes, haec Paulinus.

At ne digrediamur ab Vrbe, vnde rerum gestarum ani- ni huius exordium auspici sumus; Hoc ipso anno, cum Paulina, S. Paulae filia, Pammachij vxor, ex hac vita iam ante migrasset, S. Hieronymus ad eius virum consolatoriam e- pistolam dedit. Sed quod ex more, in primis rationem te- poris queris; inde licet eiusdem auctoritate Hieronymi certum deducere argumentum, ex his, inquam, que nuper de Pauliniano eiusdem Hieronymi germano dicta sunt, ipsum nimirum hoc anno, nemp sequenti, i protectione Rustini in Italiam aduenisse. Sed & cum in hinc eius epi- stolae ad Pammachium de consolatione Paulinae obitus a Hieronymo data mentio habeatur de eodem Pauliniano tunc a se in Italiam missa: plane assentiri necesse est, hoc eodem anno, quo Paulinianus venit, de consolatione Paul- inae obitus a S. Hieronymo eam esse scriptam epistolam. Et vt haec clariora reddantur; his accedit, quod idem S. Hieronymus ad Oceanum scribens Fabiolae epitaphium hoc tradat: *Quarta & statim circulus voluitur, ex quo ad Helodi- um Episcopum Nepotiani scribens epitaphium, quicquid habere po- tui vitium, in illa tunc dolore consumpsi. Ante hoc ferme biennium Pammachio meo pro subita peregrinatione Paulinae hanc epistolam dedit, &c. sic videtur S. Hieronymus quadriennij spaciium numerare inter epitaphium Nepotiani & illud scriptum*

Annal. Eccles. Tom. 5.

ad Oceanum de obitu Fabiolae, biennium vero, ex quo ad Pammachium de migratione Paulinae consolationem scri- psit: Sed cum expresse demonstratum sit, anno Domini trecentesimo nonagesimo sexto elaboratum a S. Hierony- mo epitaphium Nepotiani: a quo affirmare necesse est, e- lucubratam hoc anno, nemp duos post annos ab eo tem- pore, epistolam consolatoriam de Paulinae obitu ad Pam- machiu, post quatuor vero de obitu Fabiolae ad Oceanum scriptionem. Ceterum illud monendum: nequaquam hoc anno, quo eam lucubratione S. Hieronymus ad Pam- machium scripsit, Paulinam mortuam esse, sed ante bien- nium: testatur id quidem ipse in eiusdem epistole exordio, cum ait: *Qui importune per locum meum, veror ne nunt importunus loquar, & attrahens vultus pectoris tui, quod tempore & ratione curatum est, commemorato euectorem.*

Hic de tempore satis perspicue elucidatis, de Pamma- chio dicendum modo est, quod ab eo iam soluto vinculo coniugali egregium Christianae virtutis speciem de con- temptu saeculi editum fuit: quod quidem non nisi S. Hie- ronymi verbis recensendum erit. Sed primum illud de Pammachij genere hic praemittendum: prognatum nimi- rum ex Camillorum antiquo stemmate Furiano, ipsum inter primos Senatores emicuisse (vt idem Hieronymus ait) Consulatum praeceptorum. Cuius est eruditionem spe- ctes; a canabulis bonis litteris vna cum ipso S. Hierony- mo affuevit, eminebatque inter ceteros Senatorij ordinis Christianos facile princeps. Hic vxore priuatus sanctis- sima femina filia S. Paulae, bona sua erogauit in pauperes, atque monasticum amplexus institutum, vna cum vestib. vixit quoque genus mutans, summum Christianae philo- sophiae verticem attigit. Sed audi S. Hieronymum g: *Nobis post dormitionem somnauitque Paulina, Pammachium monachum Ecclesia peperit posthumum, & patri & coniugi nobilitate patri- um eleuatum diuitem, humilitate subitum, & paulo post. No- stris temporibus Roma possidet, quod mundus ante nesciuit. Tunc rari sapientes, potentes, nobiles, Christiani: nunc multi monachi sapien- tes, potentes, nobiles, quibus cum La Pammachius meus sapientior, po- tentior, nobilior, magnus in magis, primus in primis a g. r. e. r. y. b. monachorum.*

Sed & de erogatis ab eo in pauperes coniugis ornate- tis ista subiungit: *Ardentes genina, quibus antea coluim & faci- es ornabantur, egerunt ventres saturi. Vestes sericeae, & aurum in sila lenescens, in molliu lenarum vestimenta mutata sunt, quibus re- pellatur frigus, non quibus vnderit, auaritia: deliciarum quondam su- pelledilem virtus in sumit, ille carus extendens manum, & saepe vbi ne- mo est clamitans, haec Paulina, coh eor Pammachij est. Illum tran- tum pedibus, & toto corpore se trahentem, tenera puella sustinet at ma- nus. Fores, que prius alut. autium turbas vomebat, nunc a miseris ob- sidentur: alius timentis aequalitate mortem parturit: alius elinguis & mutus, & ne hoc quidem haberi vnde roget, magis rogat alium ro- gare non potest: hic debilitatus a parua, non sibi mendicat sspem: ille putrefactus morbo regio, supereminet cadaveris suo. Non h mihi si longus centum sit, or. ag. centum, Omnia per artem percurrere nomina possum.*

Hoc exercitij comitatus meo. In hi Christiani conuocet, bonum for- dibus dealbatur, Munerarius pauperum & egerum Candidatus sic festinat ad caelum, & post multa id genus & alia, haec de ere- cta ab eo domo hospitali in Portu Romano subiungit: *Audis te xenodochium in Portu scisse Romano, & virgam de arbore i Abraham in Ansovio plantasse litore. Quasi Aeneas noua castra muerari, & super vadum Tiberis, vbi ille, cogente quondam penuria, crustu fatalibus & quadria paulo non peperci, tu viculum nostrum, id est, domum patris adspicit, & diuurnam sonem repen- tina saturitate compensat. Enge, nostra iustia transgredis, statum suum non tenes: de radice peruenis ad culmen: primus inter mona- chos, in prima Vrbe primus sequeris Patriarcham e, & inferius post nonnulla de suscepto hospitalitatis ministerio, haec salubri consilio monita iungit: *Quod patrii generis primus inter primos monachus esse coepisti, non tibi sit tumor, sed humilita- tum occasio, scienti filium Dei scilicet filium hominis. Quoniam nunc te deceas, humilior Christi non ero: Ego mcedas manu pedibus, susca tunica vestiaris, aquae par, cribis, inopam cellula, dignan- ter introcas, caerorum oculis fu, manus debiliu, pes claudorum, r. e. aquam portas, ligna concidas, sociati extrahas, vbi vincula, vbi alac**

XV. PAMMA- CHII PR. E- CLAR. E- RES GE- ST. E.

Hier. ep. 26.

XVI. ORNA- MENTA PAVLIN. E- ER OGATA IN PAVTE- RES.

Hier. 8. ad 6.

XVII. i Gen. 18. XENODO- CHIVM A PAMMA- CHIO IN PORTV ROMANO ERECTVM. Gen. 13.

XVIII.

TITVLVS
PAMMA-
CHIL
Antig.
in Ap-
pend. pag.
164. n. 2.

ubi quae vbi flagella? vbi patibulum? vbi mors? & cum omnia, quae dixi, feceris, ab Eustachio tua Paulaque vinceris, & si non opere, certe flexu.

Hæc cum S. Hieronymus scribat, tantum abest vt veris maiora describeret, quin potius etiam grandia prætermisit. Etenim inter alia Pammachius sanctis martyribus Paulo arque Iohanni, qui hoc seculo, tempore Iuliani Apostate, Rome (vt meminimus) passi sunt, prope Clivium Scauri contra Palatinum nobilem Memoriam excitavit, in titulumq; erexit, qui vsque hodie nomine dictorum martyrum dictus Pammachij titulus petseuerat, de quo eiusmodi vetus Inscriptio in lucem prodit: a

*Antistes Domini ielisa sacraia Christi
Vestibulum deorat gratia pulcra loci.
Que quia compta nitet primaq; in fronte recidit,
Ostendit quantum nimum impu inest.
Qui tantæ Christo veneranda condidit ades
Si queris, cultor Pammachius fidei. Ipse vero indies magis magisque arceptum vite institutum clarioribus illustrans meritis, sancto exitu vite huius periodum claudens, promissa suis a Christo premia consecutus, cum in caelis inter sanctos, tum in terris in Ecclesia adscripto nomine eius in tabulis publicis, anniuersaria commemoratio iugiter superstes viuit. Quando autem id contigerit, suo loco dictum sumus, & variis occasionibus inferius late de illo.*

XIX.

FALSI
ORACVLI
TERMI-
NVS
CHRISTIANE
RELIGI-
ONIS
SCRIPTVS.
Augul. de
Civ. Dei.
lib. 13. c. 33.

Sed iam ad res Africanas anni huius se conuertat oratio, atque in primis ad ea, quæ S. Augustinus scripta reliquit de falsis Gentium in vulgus frustra iactatis oraculis, quibus illi huius anni termino finem accepturam Christianam religionem, quo idolorum cultores in officio continerent, quasi ex diuinis affirmabant responsis. sunt hæc eius verba: Sed hoc quia Euangelica sententia est: mirum non est, non e. repressis fuisse decorum multorum falsorumque cultores, quoniam minus supergerit damnorum responsi, quos tanquam deos colunt, definiturum esse, quanta tempore mansura esset religio Christiana. Cum enim viderent, nec tot tantisque persecutionibus eadem potuisse consumi, sed his potius mira incrementa sumpsisse: excogitauerunt neficio quos resus Graecos, tanquam consilenti eandem diuino oraculo effusos, vbi Christiani quidem ab huius tanquam sacrilegi crimine faciunt innocentem. Petrum autem maleficia scisse subiungunt, vt coheretur Christi nomen per trecentos sexaginta quinq; annos, deinde completo memorato numero annorum, sine mora sumeret finem. O hominum corda doctorum, o ingenia literatorum indigna credere ista de Christo, qua credere non vultis in Christum, atque post nonnulla de Petro, hæc de his subdit:

XX.

RECTE IN
STITVTA
TEMPO-
RVM
CHRONO-
GRAPHIA.

Per hoc colligitur etiam dies, ex quo annus ipse sumptus initium, scilicet quando missus est Spiritus sanctus, id est, per Idem Maias: numerat, vt prouide Consulibus, trecenti sexaginta quinq; anni reperiuntur impleri per eadem Idem Maias Consulatus Honorij & Eutychiani, præterea scilicet anno. Quam quidem Augustini supputationem nostre chronographiæ optime conuenire cognoscis: siquidem quem nos numeratiuimus Domini annum trigesimum quartum, ipse à die Pentecostes numerat primum. Porro numero trecentorum sexaginta quinq; annorum si addas triginta tres, vtiq; reperies à natiuitate Domini vsque ad dictos anni huius Consules Honorium & Eutychianum recte numerati annos trecentos nonaginta octo. Hæc ad exactè à nobis initum in Annalibus chronographiam, aliisque superius stabilitam testificationibus, satis.

XXI.

Augul. in
Psal. 40.
c. Psal. 40.

Ceterum fultar prædictioni contraria profus obuenisse contigit: & tantum absuit religionem Christianam defecisse, & decorum cultum in pristinum restitutum fuisse; vt (quod plane Dei nutu factum apparet) quæ reliqua essent templa Gentium, sequenti anno diruta fuerint: quod ipse Augustinus demonstrat: sed de his suo loco nobis agendum. Porro de iisdem falsis oraculis ad consolationem suorum ab Ethnicis in Africa excogitari & iactari solitis idem S. August. hæc alibi d: Scilicet pagani, & computant sibi annos, audiunt sanatiuos suos dicentes: Aliquando Christiani non erunt: & idola illa colli habent, quemadmodum ætea colebantur. Adhuc dicunt: Quando emoretur & peribit nomen eius? & alibi iisdem eadem repicantes verba: Quando, inquit, mor-

Aug. ser. 3
in Psal. 70.

retur, & peribit nomen eius? id est, ecce venit tempus, vt fiantur & non sint Christiani. Sicut corpore ex aliquo tempore ita vsque ad certum tempus erunt. Sed cum ista dicunt, & sine fine moriantur, & permant Ecclesia prædictis in actum Domini emi quæratonem superuentura. hæc de his Augustinus, cætera autem reiciimus in sequentem annum.

Rursum vero quod ad res Africanæ Ecclesiæ pertinet: Honorius Imperator, ad comprimendam secleratorum audaciam, restitutum illud dicit, quod à S. Gregorio Papa citatur & recitatur his verbis in epistola ad Iohannem, Imp. Arcadius & Honorius Augulsi Theodoro Prefecto Præt. Si quis in hoc genus sacrilegi prompserit, vt in Ecclesia Catholica irrums, sacerdotibus & ministris, vel cultoribus ipsi vultu ipsi, locoque aliquid importet iniuria: quod geritur, a præuicte rectoribus animaduertatur: atque ita pronuncie moderatur, sacerdotum & clericorum & Catholica Ecclesia ministrorum, loci quoque ipsi, & diuini cultus mirari caputali in concilio seu consilio tris sententia nonerit vindicandum. Et post pauca: Sitque cunctis laudabile, facta atrocitate sacerdotibus aut ministris iniurias, veluti publicam crimē in se ipsi, atque de talibus reu vitiorum mereri. & c. Dat. Plac. len. May. Mediolani. Honorio Aug. quater, & Eutychiano ter Consulibus, ita apud Gregorium. In Codice vero Theodosiano hæc amplius, quibus & declaratur pro Ecclesia Africanæ hæc ab eo fuisse recepta:

Quod si multitudo violenta cuius apparitione executione, & adminiculo ordinum, possessorum potuerit presentari, quod carnis, aut locorum difficultate tuatur, Iudæos Africanos, armata apparitionis præsidium, datis ad viros speculabilem Comitum Africa literis, prelatu legi istius tenore, deposcant, vt rei telum criminum non euadant. Dat. V. II. Kalend. May. Mediolani. Honorio IV. & Eutychiano Consulibus. Quod autem capitali supplicio Imperator præcipiat iniurias vindicandam; nondum lata hæc erat lex, quando S. Augustinus scripsit commentarios contra literas Petilianas, in quibus sunt hæc verba eius in Donatistas: Querimus à vobis, quos vestrum à nostra probetur uicis. Nulli uis quidem legem ab Imperatoribus datam, vt occiderent, recolo. & c. Quamobrem fatere necesse est, eos ab Augustino commentarios esse elaboratos ante eius legis promulgationem, hoc tamē ipso anno, sed post Anastasij Pape electionem: nam de eo Pontifice tunc defuncto illa sententia ipse meminuit haud pridem recitata, quia ait: Veroniam enim si omnes per totum Orbem tales essent, quales uariisq; criminibus cathedra quid tibi sciri Ecclesia Romana, in qua Petrus sedet, & in qua hodie Anastasius sedet, & c.

Sed que nam precessit huius legis faciende causa, cui hæc tenus nonnulli decem liberarum auri pena (vt idem Augustinus I testatur) facinorosissimi Donatistarum multitudinam Imperatorum lege fuissent ab eodem S. Augustino illam accipiamus, qui nomine clericorum Hipponensium scribens ad Ianuarium Donatistarum Episcopum, his sane verbis incalcatur de: De nobis ergo quod querimus, non habet certum. Ecclesia Catholica mansuetudo etiam ab his Imperatorum infansibus omnino conqueuerat, nisi vestri clerici & Circumductionis per sua immunitatis improbitates, sacrilegijs, violētias quietem nostram perturbantes, atque uallantes, hæc in vos reuoli & mueri cogissent. Nam priusquam recentiores leges istæ, de quibus modo querimus, uisissent in Africa, in insulas in itineribus nostris Episcopos, tendentes, concleros nostros plagis immunitatis quassauerunt, lacus quoq; & plagas grauissimas inflixerunt. & intulerunt eorum adficio incendia: presbyteros etiam quenda, quia propria & libera uoluntate uinit atque nostra communionis elegit, de domo sua raptem, & pro arbitrio immunitate celson, in gurque etiam censo uoluntatum, barda uestiment, cum quibusdam dolendissimis, qui uisitato iudeum in pompa sui facinoris ostentarent, ab eadem inde quo uoluerunt, vix post dies duodecim dimiserunt. Vnde conuentus mono: palibus gessu à nostro Episcopo Proculianus (Hipponensis hic erat Donatistarum Episcopus) cum ab inquirenda causa distulisset, & iterum conuino conuentus esset, nihil se dicturum amplius, gessu expressit. Et hodie illi, qui hoc fecerunt, presbyteri vestri sunt albus, nos in super territantes, & sicut poterunt persequentes, hæc ipse: que autem his subdit, dicentur inferis suo loco.

Eadem ipsa S. Augustinus n. ingerit aduersus Cresconium grammaticum agens; presbyterumque illum Hipponensem ad dies duodecim uerberibus ludibrioque af-

fectum,

XXII.

Gregul. in
Psal. 40.
c. Psal. 40.

XXIII.

Augul. in
Psal. 70.
c. Psal. 70.

XXIV.

Augul. in
Psal. 40.
c. Psal. 40.

XXV.

Augul. in
Psal. 40.
c. Psal. 40.

a Aug. ep. 16.

b Aug. em. ep. Parmen. lib. 2. c. 2.

c Concl. Carthag. cap. 5.

d Concl. Carth. 15. cap. 6.

e Hist. Conc. cap. 9.

f Poffid. in vit. S. Aug. cap. 12.

g Concl. Carthag. c. 14.

h Claud. de land. Statu. lib. 1.

XXXIII. QUINTA SYNODVS. CARTHAGINENSIS.

XXXIV. DE TOLLENDIS RELIQUIIS IDOLOLATRIAE.

XXXV. BELLVM GILDONIVM QVANDO CONFECTVM.

tem ibidem hominem nomine Generosum, Catholicum, decipere sit conatus presbyter quidam Donatista, quasi Angeli (vt aiebat) monitu suaderet ei, ad Donatistas, relictis Catholicis se conferre. At ille prudens, Iugustinum admonuit: qui quamprimum occurrit fraudi, ad eum scribens epistolam in qua cum a scribis descripta sit Romano- rum Pontifici, & extremo loco Anastasius Papa collocatur, plane Anastasij Papae tempore scriptam esse oportuit: Docet autem, ex sedis Petri communicatione dignosci Catholicam Ecclesiam, in eaq; legitimam Apostolicam successione perseverare; utq; omnis proflus explodenda sit novitas, firmis iisdemq; perpicuis significat argumentis, ostendens Constantiniensis ciuitatis Episcopum non habere, quam numeret seriem successorum Orthodoxo- rum. At de scriptis Augustiniani haecenus: pro ordine & tē- pore rerum gestarum reliqua insuper recensebimus. Scripsit vero post haec Augustinum libros contra epistolam Parmeniani Episcopi Carthaginensis partium Donatista- rum, argumento est, quod in ea mentio habetur b de perfecutione decennali Oprati Gildoniani, de quo proxime dictum sumus. Illud modo lectorem monendum putamus non eodē ordine, quo enumerat Augustinus suorum seriem scriptorum, ea elaborata fuisse: nam complura praepo- nit, quae, si tempus spectes, aliis compluribus postponenda fuissent; quod nō paucis declarari potest exemplis, si quis ea curiosius perscrutetur.

Quo d insuper ad rerum statum Ecclesiae Africanae attinet; hoc anno, nimirum post Consulatum Caesarij & Atti- ci (vt ex scripto addimus codice) VI. Kalend. Iunij habita est Carthagine Synodus septuaginta Episcoporum, quae quinta dicta reperitur, dicēda aut ordine temporum quarta: nam quae quarta numeratur, celebrata est hoc eodē anno, mense Nouēbris; dicemus autē de ea inferius, mendosius n. numerus ibi inhaerit notae Aerae trigesima octauae, sicut & in alijs pleijsq; locis: nō & noscitur habita anno ante edi- ctum Imperatoris de reliquijs idololatriae tollendis, quod constat datum anno sequenti. Inculcatur est & autē in hac ipsa prior anni huius Synodo inter alia ad Ecclesiasticam spectantia disciplinam, de diaconorum, presbyterorum, & Episcoporum continentia, iteratum saepe praepceptum. Insuper de baptizandis infantibus canon d lancitas est. Sed & decreta hac Synodo ceperunt legatio ad Imperatores pro petendis afflictis pauperibus Defensoribus: decretum enim hac de re sancitum sic se habet. *Ab Imperatoribus vitare se vitium est postulatam, propter afflictionem pauperum, quorum molestus sine intermissione satigatur Ecclesia, vt Defensores eis aduersus potentias diuitum cum promissione Episcoporum delegentur, hac quidem Patres, quae & obtinuisse videntur: nam de magistratu in Africa, qui dicebatur Defensor Ecclesiae, Poletianus s. in Augustino meminit. Perseuerasse in postere- tum eiusmodi in Ecclesia Defensores, S. Gregorius pluri- bus epistolis fidem facit.*

Quid praeterea usq; ad Imperatores legatis ab eodem Patrum conuento iniunctum fuerit, postremus omnium canon appositus his verbis aperit: *Item placuit ab Imperatoribus glorijsuissimis peti, vt reliquiae idololatriae scilicet non solum in simulacris, sed in stibucanis, locis, vel lucis, vel arboribus ornamento deleantur. ita Patres: quae ab Honorio Imperatore ipsos obtinuisse, rescriptum ipsius ea de re datum anno sequenti declarat: agemus vero de his suo loco.*

Sed age iam res hoc anno ab Honorio Imperatore aduersus Gildonem tyrannum feliciter gestas, ordine prosequamur. Hoc quidem anno bellum Gildonianum confectum esse, auctor est Marcellinus in Chronico; & non antea, satis ex Claudiano intelligi potest, dum tradit itarum post nuptias Honorij cum Maria, de Gildone in Africa superato fuisse gaudia geminata: ita enim cecinit b ipso exordio libri de ludibus Stiliconis:

*Continuant superi pleno Romanae saenore
Gaudia, successusq; nouis successibus augent,
Caeritq; neclum festiuis regia cantu
Soporat: cecinit fuso Gildone triumphos,
Et calidulo thalami successu laurea ferus,
Soneret vt patris Princeps nomenq; mariti.*

Victoriae decem. hoc ipse.
Hoc namq; anno, & non ante, Maria filia Stiliconis con- iuncta est Honorio foedere nuptiarum: Nam anni huius exordio, cum adit quartum Consulatum, Honorium coniugij expertem fuisse, idem Claudianus in fine Panegyrici in eodem quarto eius Consulatu dicto satis illis ver- bis significasse videtur, quibus ait c:
*Cum tibi protulerit festus mox pronuba tadas:
Qua tuis deuota toro? qua muris fulgens
Ibit in amplexu tanti Reginae mariti? & paulo post:
O mihi si liceat thalamum tendere carmen
Cannubiale tuis? &c.*

Hoc igitur anno ante bellum Gildonianum Honorius Augustus inchoaturus annum aetatis decimum quartum, mense Septembris, Mariam coniugem duxit, genitam ex Serena fratris Theodosij filia: hasque contractas nuptias mandato Theodosij, idem Claudianus affirmat, cum Honorium ita loquentem reddidit d:
*Non rapo praeps abone fudera tade,
Sed qua sponsa mihi pridem patrisq; relicta
Mendat.*

Sed quoad bellum spectat Gildonianum, praestat hic i- plius Gildonis originem ex Ammiano f praefari, qui ait, Nibelem potentissimum fuisse inter nationes Mauraeae Regulum, natosque ex eo filios, inter quos emicere Fir- mus, Gildo atq; Mafcezil g, de quibus erit sermo. Horum Firmus, occiso fratre suo nomine Zamnac, Romanis in A- frica magistratibus acceptus, tyrannus in Africa in Roma- num Imperium infurrexit: aduersus quē Theodosius Sen- nior, Theodosij Imperatoris pater, Magister equitū bello egit, cui & Gildo aduersus germanū inhaerit. Sed extincto Firmo tyrāno, in Imperatorē caecatus Theodosius, de ho- mine barbaro bene meritus est: quae enim haecenus si- dum expertus erat, creauit Comitem, & in Africa constan- tis Magistri vtriusq; militiae talis n. titulo decoratū Gildo- nis nomen reperitur in dato ad eū ab eodē Imperatore re- scripto n sub eiusdem Theodosij tertio Consulatu & eius collegae: quo tempore adhuc Gildone Theodosio paritelle, eadē lex certū exploratumq; reddidit, est ille annis Domini tredecim nonagesimostertius, quinque annis ante presen- tem annum. Haec autē cum liquido constet: quomam pacto verum erit, quod Claudianus tradit, Gildonem per annos duodecim Africanam tyrannide infestasse: nam ait et

*— lam sibi habente
Bifidus torquent bionem, ceruicibus ex quo
Haret tristis inquam: nosstram iustitiam ille
Consensit, regnumq; sibi tot vendicat annis.*

Haec cum dicat ipse, oportuit eo annoru numero, etiā Fir- mi fratris cōiunxisse tyrannide: nam a dicto Consulatu Theo- dosij tertio usq; ad presentē annū, anni tantū quinque medij numerantur: nisi magis aequum sit dicere, duodecim an- norū numerū tyrannidis Gildonis interpolatū fuisse aliquo medio foedere, cuius tempore ille a caepa tyrannide tem- perarit: siquidē auctor est S. Hieronymus o: Saluina huius Gildonis filia Nebridio ex sorore Augustae genito, ob pa- cis vincula arcēus confiringenda, esse nuptam; ait. n. ipse ad Saluinam iam viro viduatam haec verba p: *Alui forte in Londet Nebridium, qui de sorore generatus Augustae, & in materis nutritus sum, multū sūmo Principi ita carū fuit, vt ei coniugem nobili- simam quaereret; & velle eandem Africanam distulissent huc videri vltis, sibi s. d. a reideret, haec ipse: quibus intelligas, aliquan- do nuptiarum vinculis obstrictam inter Theodosium & Gildonem fuisse concordiam, pacemq; firmatam.*

Porro cum sequenti anno a dato rescripto, nimirum tempore belli Eugeniani, deficiisse ab Imperio Romano, cum vocatus ab eodem Theodosio ab bellum venire re- mit, alibi idem Claudianus affirmat his verbis q de Gil- done loquens:

*— Alter praepcepta vocantis
Respuit, auertitq; ad proxima bella negatū,
Abiit at a palam Libya possederat arua.*

Scimus tamen Zosimum f dicere, sollicitum ab Eutropio Gildonem, vt Africam in ditionē transferret Arcadij, idq; ab eo praestitum: sed non probatur: nam inter Arcadium

XXXVI. HONORIO CVM MAR. CLAUD. & HONOR. COE.

XXXVII. GILDONIVM TYRANNVM IN AFRICA.

XXXVIII. GILDONIVM TYRANNVM IN AFRICA.

XXXIX. GILDONIVM TYRANNVM IN AFRICA.

XL. GILDONIVM TYRANNVM IN AFRICA.

XLI. GILDONIVM TYRANNVM IN AFRICA.

XLII. GILDONIVM TYRANNVM IN AFRICA.

& Ho

Aug. con- p. 10. Pet. lib. 1. c. 29. XLV. Claud. de bell. Gild. in prin. c. Proflent. ainerius ymar- kum. A. Rutil. lib. 1. itinera. PRYME- TVM A GILDONE RETE- TVM. c. Claud. de bell. Gild. f. Symmach. lib. 4. epist. 4. XLVII. DE CERNI- TVR. EXSC. BELLVM ADVERSVS GILDONEM. XLVIII. MASCE- ZIL DVX ADVERSVS GILDONEM. QVA- RIT ADEO.

rij magistratibus eum penas huius, hanc apud Angustinum a leguntur: Optatus namq, de facillimo Gildonis accusatum, eade genere moris extimulatus est. At de rebus gestis ab Optato Gildoniano satis. Iam vero expeditionem in ipsum. Gildonem paratam recensere aggrediamur. Qui haecenus toleratus fuerat Gildo tyrannus in Africa, haud vitiosus perferendus vitus, cum impedire aggressus est frumentum, ne ex Africa perferretur in Urbem. Nam Claudianus h: Exitum iam Roma timent, & festina negatim Fragilibus ad rapido lumen tendebat Olympi. Frumenta vero e Libya Romam exportari solita, praeter innumera de iis antiquorum testimonia, accipe quid de his Prudentius e. hoc saeculo dicat: Respice non Libyam desolatam rursus arator Frumentis onerat rates. & ad ostia Tibria Mittere triticum in postum plebi aceruus, & Rutilius d. Quin & facundus tibi conferat Africa missi. Tam erat ea abundans frumenti copia, vt si eo careret Urbs, magna laboraret inopia: quod docet his versibus Claudianus e, cum sic loquentem Romam inducit: — Hen propter esata, Quid mihi septenos montes turbamq, dedisti, Quo paruo non possit ali? felicius essem Angulio opibus. Exat Symmachii ad Stiliconem epistola de Senatuconsulto in causa Gildoniana, deq; metu famis Vrbi imminenti, his verbis f: Quid de Afrorum dolore, & militarium virorum querelis consultus praecpto sacro amplissimum ordo censuerit, plene atque apte Geronium curiatum inspicere cogites. Sed quia me quoq; familiariter indicem vglare esse iussu: summam qua decreta sunt non radeo. Lectu Domini nostri Honorii Angulii litteru atq; sententia, decursus, et in nobis paginis, que Gildoni crimina continebant, par boorum motus erupit. Consultu igitur in Senatu, motum eorum (hoc enim sine legitimo ordine iudicio auhoritate flare potuisset) in gendi causa deuotus sententia iustitiam. Adhuc aut post rei damnationem pro alimentis populi Romani supplicatio. In metu enim sumus, ne obis commatibus auonarius medi temporis mora, & perturbatione plebs oriatur. Veniet in manus tuas quid pronunciauerim; Reperies & facti huius me aduersus iustitiam; & apud Dominum nostrum Arcadium causam publicam esse concordiam. haecenus Symmachus. Decreto itaque bello aduersus Gildonem tyrannum, placuit praefici legionibus Mascezielm ipsius Gildonis germanum, sed hostem eidem insensibilium ob necatos ab eo crudeliter filios. Porro rem gestam ab Orofio eiusdem temporis scriptore accipiamus, qui sic exorditur g: Interea Gildo comes, qui in initio regni eorum Imperatorum scilicet Arcadij & Honorij Africa praerat, simul vt defunctum Theodosium comperit, sive (vt quidam ferunt) qui ad iam permotus in mda, Africam Orientis Imperij partibus ungere molitus est, sive (vt alia traclit opinio) immo in paruu iam fore arbitratu, praefectum con absq; hinc non facile antea quinquam pusillum in Imperio relictus, ad maturitatem virilis aetatis euaserit, istiq; propromodum soli inuentantur, quos ob egregiam patri ac suam fidem, & diuinitus & deservit. Christi tutela pronocerit, Africam exceptam a societate Reipub, vsq; ad mare angul est. Gentili magis licentia contentus, quam ambitu regia assidationis inflatus. Hinc Mascezel frater fuit, qui nouam rem non molitiones in fratre perhorrescens, relictu apud Africam militiam duobus filijs adulescentibus, in Italiam rediit. Gildo & absentiam fratris & presentiam filiorum eius suspectam habens, adulescentes dolo circumuentos interfecit. Ad hunc iam vt hostem bello insequendum Mascezel frater missus est, quem idoneum procuranda Reipub fore propria orbitate recens dolor pollicebatur. Igitur Mascezel iam inde a Theodosio sciens quantum in rebus desperatissimis oratio hominis per fidem Christi a clemencia Dei impetraret, Caprariam insulam adit, vnde secum sanctos seruos Dei aliquot permotos praedibus suis sumpsit. Cuius hi orationibus, renunis, Psalms, dicit & noctes continuas sine bello victoriam mereri, ac sine caede vnicuique. At quomodo id factum sit, dicemus postea. Inter haec autem cum sanctorum monachorum choris in Capraria insula agentibus paululum quiescimus.

Mirabile dictu, cum haud pridem (vt quarto tomo declaratum est) monachalis institutio ex Aegypto in Urbem inuicta esset, quam longe lateque fuerit propagata, adeo vt infulas quoque replerent sancta monachorum exarmina. Etenim Rutilius Numatianus, Ethnicus homo, cum suu itinere relegit stationes, meminit Caprariae insulae monachorum: haec ipse impius Christianae religionis detractor, haud (vt par erat) sublimem lectantes philosophiam homines laudet, sed carpat. At sedantem hic veritus h, quos de his malo afflatus damone, suo nimirum Apolline, cececit: Processu pelagi iam se Capraria tollit, Squallet lucis fugis insula plena viris: Ipsi se monachos Graeco cognomine dicunt, Quod soli, nullo vivere esse valent. Mures a fortuna uerrouit, dum damnata ueretur: Quisquam sponte miser, ne miser esse queat. Quoniam peruenit rabies tam fulta crebre, Dum mala formides, ne bona posse pati? Sine suas repetent ex fato ergastula pennis, Tristis sui nigro viscer a solle tument. Sic nimis bilis morbum affigit aut Homerus Bellephontias sollicitudinis. Sed de Gorgonia etiam insula illi proxima, iisdem referta sanctis ista deorum cultor addit carmina i: Affurgit ponti medio circumflua Gorgon Inter Pisamum, Cyrenaicumq; latus, Aduersus scopulos dami monumenta recentia Peritus hic vias furens cuius erat. Noster enim nuper iuuenis in ammoribus amplit, Nec censu inferior, conuagatione minor, Impulsus furis, homines diuosis reliquit, Et turpem latebram credulus exal agit, Inse dixit putat illuine caelestia passis, Sed, premit lapsi saeuio ipse deo. Num, rogo, deteror Crisaei sella ueniet? Tuus mutabantur corpora, nunc animi. Haecenus Paganus poeta: Ita plene carnalis homo, qui no percipit ea, quae sunt Spiritus Dei. Quisnam autem fuerit iste nobilissimus adulescens, ex mundi, & caeli ciuis, incolae Gorgoniae insulae, haud exploratum haberi potest, cu plures hoc tempore eiusmodi sublimioris philosophiae studia consecrati fuerint: vt inter alios Bonofus ille clarus, qui eodem tempore, quo S. Hieronymus Synaxi eremum incolere cepit, illius aequalis, & studio liberalium artium condiscipulus, immo & collacianus, idem praesertim, de quofa tunc ad Rufinum ipse h: Cedant huic veritati tam Graeco, quam Romano stylo mendacis sula miracula. Ecce pauc basileu saeculi nobiscum aribus institutio, cui opes affatum, abigitas appryme inter aequales erat, contempta matre, sororibus, & carissimo sibi germano, insulam pelagi in uisum te naufragam, cui aspera cautes, & nuda saxa, & solitudo terrori est, quasi quidam nauis Par adisi celorum insula: nullus ibi agrorum, nullus monachorum, ne paruulus quidem, quos nosti, Onofrius, quo velut fratre in ofculo fruebatur, in tanta vastitate adherere lateri comes. Solum ibi, immo Christo iam comit ante, non solum vides gloriam Dei, quam etiam Apostoli nisi in deserto non uiderant. Non quidem conspicitur tarrus arbor, sed in noua ciuitatis censu dedit nomen suum. Horrent sacro membra deformia: sed sic melius in obitum Christo praecurrit in nubibus. Nulla Euriporum auasitate perforatur, sed de latere Dominus aquam vita bibit. Propone tibi ante oculos, amica dulcissime, & in presentiam rei totus ac mente convertere: tunc poterit laudare victoriam, cum labore praesentis agnorieris. Totum circum insulam fremit insarum mare, & fauosi mentium illisum scopulis a quor reclinat: nullo terra graamine vitet, nullus vernans campus desatur vmbrosaculis, abrupte rupes quasi quendam horre carceri claudunt. Ille securus, intrepidus, & totus de Apostolo armatus n, nunc Deum audit, diuinu relegit: mors cum Deo loquitur, cum Dominum rogat, & fortasse ad exemplum Ioannis aliquid uides, dum in insula commemoratur, & c. haec de Bonofu: vt per hunc, cuius nomen scimus, dicamus, pariter a Rutilio descriptum, ignotum nomine, quod minime sit scriptum in terra, sed exaratum habebatur in caelis.

XLIX. DE MONACHIS IN AFRICA. L. DE GORGONIA. LI. DE BONOFU. LII. DE RUTILIO NUMATIANO. LIII. DE THEODOSIO. LIV. DE MASCEZELI. LV. DE GILDO. LVI. DE MASCEZELI. LVII. DE MASCEZELI. LVIII. DE MASCEZELI. LIX. DE MASCEZELI. LX. DE MASCEZELI. LXI. DE MASCEZELI. LXII. DE MASCEZELI. LXIII. DE MASCEZELI. LXIV. DE MASCEZELI. LXV. DE MASCEZELI. LXVI. DE MASCEZELI. LXVII. DE MASCEZELI. LXVIII. DE MASCEZELI. LXIX. DE MASCEZELI. LXX. DE MASCEZELI. LXXI. DE MASCEZELI. LXXII. DE MASCEZELI. LXXIII. DE MASCEZELI. LXXIV. DE MASCEZELI. LXXV. DE MASCEZELI. LXXVI. DE MASCEZELI. LXXVII. DE MASCEZELI. LXXVIII. DE MASCEZELI. LXXIX. DE MASCEZELI. LXXX. DE MASCEZELI. LXXXI. DE MASCEZELI. LXXXII. DE MASCEZELI. LXXXIII. DE MASCEZELI. LXXXIV. DE MASCEZELI. LXXXV. DE MASCEZELI. LXXXVI. DE MASCEZELI. LXXXVII. DE MASCEZELI. LXXXVIII. DE MASCEZELI. LXXXIX. DE MASCEZELI. LXXXX. DE MASCEZELI.

LL. Preerat his temporibus Captariae insulae monachis Eudoxius abbas, ad quem exat epistola a sancto Augustino confcripta a digna tanto viro, in cuius sine meminit de duobus monachis inde in Africam missis, Euthathio & Andrea, fortasse illis ipsis, quos secum in eam expeditionem dux Romanus exercitus Malcezel in eam provinciam vexit; quorum Euthathius ibi defunctus est. De his enim haec Augustinus: *Sani & ante iam fama, & nunc facti, qui venerunt a vobis. Euthathius & Andreas bonum Christi odorem de vestra sancta domo, arione ad nos attulerunt. Quorum Euthathius in eam expeditionem praecepit, quia nullus sanctior sicut insula conditur; nec Caprariam desiderat, quia nunc illico iam quirit indit. haec & alia plura superius de monachorum Captariae insulae sanctitate Augustinus, quos cultor idolorum Rutilius nominat Lucifugas: cuius dicitur cum nostri temporis vsurpant haereticis Nouatores; plane intelligis, a quoru hi partibus stent, num a demonum cultoribus Paganis hominibus, an a sanctis Patribus & doctrina & sanctitate praclaris.*

III. Sed & S. Hieronymus b ad Oceanum Fabiola episcopium scribens, tradit insulas Etrusci maris, & reconditos (vr ait) curuorum littorum sinus choris monachorum fuisse repletos: quos Fabiola sua praesentia, vel suorum ministerio famulorum inuasis, suis elemosynis recreabat. Ex quibus plane intelligis, quam breui tempore ex Aegypti vinea plantatae in Romano solo propagines extendere vique ad mare, & intra mare in insulis palmites suos. Propagatos autem ad pastores etiam, qui erant in Tyrtheni maris oris & insulis, monachos; & ipsam Gorgonia insulam vbi nunc tantum fuisse Rutilius tradit, pluribus esse monachorum germinibus auctam, ex litteris S. Gregorij Papae possimus perspicue intelligere, dum de Pallinariae & altorum insularum monachis meminit, necnon de pluribus monasteriis in insula Gorgonia congregatis, & postea ad meliorem formam per ipsum Gregorium restitutus.

LIII. Sed iam de Captaria insula soluens in Africam vae praedictum oratio, & licet hiemis importuno tempore, solucentem classem sequatur Romani ducem exercitus; & qui ibi diuina operante virtute a Malcezele aduersus Gildonem facta sint, Orosio auctore quaeramus, qui & locum, vbi tyrannus esse superatus; ita describit d: *Arado fluminis nomen est, quod fuit inter Thebais & Meridiam. ciuitates: vbi Malcezel cum parua manu, hoc est, cum quinque milibus (vr aiunt) militum, contra septuaginta milia hostium castra metatus, cum interitula mora excedere e loco, oppositasq; praesentis vallis angustias transgredi vellet, incurrente nocte, beatorum Ambrosij Episcopi Mediolani paulo ante defunctum per somnum sibi videre visus est, signisq; autem manu, & impado ad humum ter baculo, dicens: Hic, hic, hic. Quod ille prudens coniectura intellexit, merito ammirationis fidem victorie, verbo locum, numero diem significari. Subsistit, ac tertio demum die, post noctem orationibus huiusmodi, pernoctans ab ipsi caelestium sacramentorum mysticis in hostium circumiusionem processit: & cum ad eos, qui primi occurrerunt, pra paucis verbis iactaret, signiferum quemdam insolenter obstitentem, & iam iam pugnam excitantem, gladio percussit in brachio, tumque manu debili ipso vulnere coegit prouum inclinare vexillum.*

LIV. Quo viso, reliqua cohortes dedicationem iam fieri priorem existimantes, seruatim sese ad Malcezel signis tradidere conuersi. Barbari, quorum magnam multitudinem Gildo ad bellum deduxerat, deserta multum destituti, in diuersa fugerunt: Gildo & ipse fugam molitus, arrepta nauis, vr in altum pronectus, ac deinde reseratus in Africam est, post aliquot dies stragulatus interit. Periclitauerunt sub tantorum miraculorum relato, quasi praesumpta mentendi impudentia, nisi ad huc vocem nostram conscientia coronis, qui interfuere praecurreret. Nulla aguntur insulae, nulla corruptio: septuaginta milia hostium vincuntur pene sine pugna. Fugit vicinus ad tempus, ne plus audat victor irare. Transportatur in diuersum locum, vr sciat frater occidi, quo vindicator occiso, haecenus Orosius, ex quo eadem ferme descriptis auctor, qui falso dicitur Paulus & Diaconus. Ecce quantum valeant Lucifuge tui, & Rutili, & apud Deum intercessio opportuna sanctorum. Eadem namque de S. Ambrosio in rebus ab eo gestis Paulinus recitat, atq;

ita addit f: *Nos tamen ea Mediolani positi, ipso Malcezele referente, cognouimus. Nam & in hac provincia, in qua nunc positi descriptimus, plurimus hoc ipsum vetula sacerdotibus; quibus etiam referentebus fuerim ante vobis cognita huius libro adiungere arbitrat sumus. haec Paulinus. At quid de tanta victoria Claudianus, sentiens & profertens tantum ipse miraculum? audi ex carminis eius exordio g:*

*Horret adhuc animus, manifestaq; gaudia differt,
Dum speret, & tanto cunctatur credere voto.
Necdum Conspicis exercitus attingit oras;
Iam domitus Gildo. Nulla victoria nodus
Hesit; non spatro terra, non obice ponti,
Congressum, profugum, captum, vox nunciat vr̄.
Rumoremq; suum praenent laetres belli.
Quo, precor, has effusa Deo? Robusta vetusq;
Tempore tam paruo potuit dementia vinci?
Quem veniens induxit hiems, ver percutit hostem.*

haec Claudianus, qui & optime scire potuit, quo tanta haec sint facta Deo; & quia sciuir, ob id fortasse Deo, & non diis haec dixerit tribuenda.

Idemq; in poematis praefatione h Gildonem in Sicilia obruncatum tradit his verbis: *Agoniz; noni absens Aretusa triumphos, Gildoni sensit tesse cruore nocem.* Rerentiam fuisse Gildonis nauigationem a ventis, idem a libi significat, dicens: *Aut idem cupiant pelago te mergere venti, Gildoni nuper qui tenere fugam.* Tradit vero Zosimus, Gildonem, ne veniret in manus hostium, sibi iniecto laqueo, fracta gula, spontaneo exitu finem viuendi fecisse. Extat huius victoriae illustris memoria in basi equestris statuae his verbis insculpta i:

IMPERATOR BV INVICTIS IMPI. FELICISSIMISQVE D.D. N. N. ARCADIO, ET HONORIO. FRATRIBVS SENATVS. POPVLSQVE ROMANVS VINDICATA REBELLIONE. ET. AFRICAE. RESTITVTIONE. LATVS.

Merito quidem haec Imperatoribus, quorum exercitus erant, adscribenda fuerunt, & iure Malcezele toleranda; verum quod ipsius gloria Stilichoni fuerit attributa, sicut adulatione non caruit, ita & inuidiae fomitem ministravit. Accipe titulum tunc in basi statuae Stilichoni dicat conscriptum:

FL. K. STILICHONI V.C. FL. STILICHONI INLYSTRISSIMO VIRO. MAGISTRO. EQVITVM. PEDITVMQVE. COMITI. DOMESTICORVM. TRIBVNO. PRATORIANO. ET. AB. INEVNTE. STATE. PER. GRADVS. CLARISSIMAE. MILITIAE. AD. COLYMEN. GLORIAE. SEMPTERNAE. ET. REGIAE. ADMINITATIS. ERECTO. PROGENERI. DIVI. THEODOSI. COMITI. DIVI. THEODOSI. AVGVSTI. IN. OMNIBVS. BELLIS. ATQVE. VICTORIIS. ET. AB. FO. IN. ADMINITATEM. REGIAM. COOPTATO. ITAMQVE. SOCERO. D. N. HONORI. AVGVSTI. AFRICA. CONSILII. EIVS. ET. PROVISIONE. LIBERATA. EX. S. C.

Haec quidem Senatui nomine: vt non mireris, si Claudianus poeta aequae omnes victorias acceptas fert Stilichoni.

Sicigitur extincto Gildone, bona ipsius, quae quidem erant amplissima, Pisco sunt adjudicata; superque eis nouus institutus est magistratus, dictus Comes Gildoniaci Patrimonij, cuius est mentio in Notitia prouinciarum; de quibus bonis extat rescriptum /ad Pompeianum Proconulem Africae, necnon aliud ad Sapidianum m, & alialis temporibus ad Africae magistratus n. Sed quod mirum est, vgiur ad decem saltem annos persecutio vindictae aduersus eos, qui Gildonem consecrati fuerant: nam sub Consulatu Philippi & Bassi, anno Mirum Domini

Claud. de bello Gild.

Claud. li. praefat.

GILDO FYGIENS A VENTIS REIECTVS

LVI. i. Apud Smer. pag. 19. nu. 3.

DE VICTORIA BELLI GILDONIANI MOMENTUM

FL. STILICHONI TRIBVNTA TAB. TA VICTORIA.

LVII.

l. 27. de meca: C. Theo m l. g. eod. sic. n. l. 16. & 19. Cod. Theod. de bonis prof.

quadrin-

1. 10 de pa- ni. Cod. Theod. LVIII. SALVINI NEBRIDI VIB. TV. TES. b. Hier. ep. 9. c. Her. ep. 11. LIX. d. Hier. ep. 9. e. Sap. 4. LX. DE NEBRIDIO CLARISSIMO ADOLESCENTE. f. L. Tit. 3. c. c. LXI. g. Pallad. di. ab. de Vit. Iuan. Chry. 108. SALVINA STUDIOSA IOANNIS CHRYSOS. VIDVA IVNIOR AD QVAM CHRYSOSTOMVS SCRIPSEIT.

quadragesimo octavo, cuiusmodi ab Honorio, & Theodosio Imperatoribus reperitur datum esse rescriptum ad Donatium regentem Africam: *Satelles Gildonis custodiu nuncupetur. & proscriptioe damentur. Dat. III. Idus Nouemb. Basso & Pbiippo Cossi.* Sed age tam ad Gildonis filiam Saluinam se conuertat oratio, de impuro ad puram sanctamque fecerim, & de Ethnicis ad summam Christianae religionis decus & ornamentum. Quod autem Saluina illa christissima femina, ad quam S. Hieronymus libellum scripsit b. de Viduitate seruanda, Gildonis huius Africam occupantis filia fuerit, idem ipse testatur in Epistola eodem argumento conscripta ad Ageruchiam c. in hoc. Porro hanc optam fuisse Nebridio ex torore Augusti nato, eidemque Arcadij & Honorij confobri no, idem affirmat. Verum praeter generis summam claritudinem, fuisse Nebridium adolescentem vita religiosissimum, idem S. Hieronymus illis verbis ostendit: *Sic religiosus fuit, & amator pudicitiae, ut virgo ferretur etiam vxorem: sic timens Deum cum omnino deo sua, ut obtutu dignitatis, omnia conseruauit cum monachis haberet & clericis: tametsi quae eleemosyna faceret populo, ut foret eius pauperum ac de bellum obfiderent examina. Certe sic semper orans Deum, ut illi quod optatum esset, eueniret: Raptus e est, ne malitia mutaret mentem eius. & raptus post nonnulla: Minum dictu est, nutritus in Palatio, consubernalis & condiscipulus Augustorum, quorum mensa ministrat Orbis & terra ac maria seruiunt, inter rerum omnium abundantiam, in primo etatis flore, tante verecundia fuit, ut virginalem pudorem vinceret, & ne leuem quidem obscenitatem in se salubrem daret. Deinde puritatum propinquum socium conseruauit, isdem cum ambobus studiis eruditus (qua res etiam exterorum mentes sibi conciliat) non est effudit in superbia, nec ceteros homines obdola fronte contempnit, sed cum amabili, ipse Principes amabat, ut fratres, venerabatur ut dominos, & in illorum salute suam salutem positam fatebatur: ministri autem eorum & vniuersum ordinem Palatii, quo regali frequentatur ambitu, sic sibi charitate sociatas, ut qui merito inferiores erant, officiu se parces arbitarentur. Difficile factu est, gloriam virtute superare, & ab illi diligi, quos praecedas. Quae vidua non habuit auxilio sustentata est? Quis populus in eo non reperit patrem? Totius Orientis Episcopi ad hunc miserorum praesides & laborantium desideria conseruabant. Quaequid ab Imperatore poscebat, elemosina in pauperes: pretium captiuorum, misericordia in afflictiorum: unde & ipsi Principes libentes praestabant, quod se habebant non vni, sed pluribus indulgenti. haec & alia Hieronymus in laudem adolescentis, qui ex dicta Gildonis filia Saluina duos reliquit liberos, masculum sui nominis, & infantulam: vxorem vero, licet adolescentulam nimis, tamen ad viduitatem seruandam, idem sanctus Hieronymus hortatus est, sic sententia Pauli Apostoli satisfaciens, qui dixerat: *Volens adolescentulas nubere, &c.* quod de illis nimirum intellexit, qui abiecit retro post latam: sic germane verba Pauli ex eiusdem verbis Apostoli interpretatus. Cum autem apud sanctum Hieronymum lego Saluinam viduam adolescentiorem, memoriaeque resco eam vixisse Constantinopoli, & studiosissimam fuisse S. Ioannis Chrysostrami, cuius Palladius meminit vrbis illis, de eodem Ioanne sermonem habens g: *Ingressus autem baptisterium, Olympiadem vocat, quae ab ecclesia non discidebat, vna & Penadadiam & Protulam diaconissas, Saluinamque beati Nebridij uentem, quae viduitatem suam praecipua virtute & honestate decorabat: dicit quae eius, &c.* Ista (inquam) cum memoria repeto, Saluinam scilicet clarissimam feminam adolescentulam viduam, degentem Constantinopoli, sanctum Ioannem Chrysostrum colentem & officiu frequentantem, mente vertor, num eadem ipsa sit, id quae idem Chrysostramus de Viduitate seruanda epistulam dedit, quam titulo, *Ad viduam iuniorem* inscripsit, eodem argumento, quo sanctus Hieronymus scripsit libellum sine epistolam illam: dicentem sancto, cum ex eiusdem Ioannis assertionem constet, vtrum illius fuisse clarissimum, qui eo peruenerat apud Arcadium Imperatorem, gratiarum & dignitatis, ut breui Consul futurus expectaretur, nisi aequae eiusdem reificatione certum esset, vtrum illius a quo nomine fuisse nuncupatum, nempe*

Tharasilum, Porro hoc eodem seime tempore ad viduam iuniorem ca. Chrysostramo scripta esse, quae de coniugio: sed recentiori Honorij cum Maria idem ibidem exemplum adducit, satis significare videntur, vbi ait: *Ceterum ad ipsorum etiam, quibus regnant, vxores animam aduertit. Alteram viduam ex pristina calamitate reseruantem, magna voluptate magnam habere dolorem admittit: immo quod qui positus, nimis iuuenis ac nullius usus est, multosque habet vniuque infantes. haec nempe de Maria nupta Honorij puero iuno intelligenda. Motque de Arcadij coniugio illa addit: *Alteram vero timore exanimatam, & iis, qui capite damnati sunt, inferiorum vitam ducentem, eo quod vix ipso ab eo tempore quo diadema suscepit, vix ad hodiernum diem, in bello & praui versatur, verecundiaq, & praui, quibus vniuque affuit, magis quae ex calamitate tabescit, haec ipse. His autem occasione Saluina Gildonis filie recentius, iam de fratre atque eius expugnatore Mafcezile quae sunt reliqua prosequamur.* Felix plane, si quae Christianae religionis opera consecutus est bona, eadem pietate seruasset, auxiliisque: sed cum ingratus resilit, & sibi nimirum temere quae Deietant dona caelitus impertita atrogauit, omnium dispidium passus, vix quoque laetiam misere fecit. Sed quomodo haec? Orofium haudi: *Sane (inquit) idem Mafcezile clatu rerum secundarum insolentia, posthabeo sanctorum conseruio cum quibus antea Deo militans vixerat, etiam Ecclesiam temere ausus est, atque ex ea quosdam non dubitauit extrahere. Secuta est perna sacilegitum. Nam isdem iuperstibus atque infidelibus, quos ab Ecclesia ad penam praeraxerat, post aliquantum tempus solus & ipse pernitus est. Praebuit in se vno, ad verumque semper diuinum vigilans numerum, quando & cum sperauit, aduersus, & cum contemptis, occisus est haec enim Orofius: *erat haec ipsi Pinulus Diaconus i. Zosimus quatenus ait, Scilicet in iudicio in multibus per pontem in flumen precipitatus. Dedit & violat Ecclesiae immunitatis peras Eutropius Constantinopolitolicus tragodiae actus sequenti anno reddetur in cenam.* Quod insuper hoc anno? Collatum ab Apostolo iudicandi inter laicos Episcopis auctoritatem, ex Constantini legibus confirmata, necio qua occasione interceptam Honorius Imperator restituit, cum iisdem anni huius Consulibus ita ad Eutychnianum P. P. rescriptum sit: *Si qui ex consensu apud sacra legis Antistitem litigare voluerint, non vetabuntur: sed experientur illius in iudicio danteat negotio more arbitri sponte resiliunt in iudicium. Quod huiusmodi non poterit, nec debet, quos ad praedicti cognitoris examens conuocatus patius absuisse, quam sponte venisse consulerit. Dat. VI. Kalend. Augusti. Melchiam, Honorio Augusti quartam & Eutychnianum Coss. haec ipse, nihil omnino tribuens iuris Episcopis, sed Apostolica auctoritate collatum, voluit esse liberum. Non quidem Honorij legibus, sed Apostoli, id sibi vendicat Augustinus, dum nimirum se Christianorum libibus quaerit fatigatum, haec dicens: *Domini Iesum, in cuius nomine securus haec ago, testem inuoco super animam meam, quoniam quantum attinet ad meum commodum, multa malorum per singulos dies certu horu, quantum in bene moderatu monasteriu constantiae est, aliquid inuoluis operari, & certas horas habere ad legendum & orandum, aut aliquid de diuini litteris agendam liberas, quoniam tumulo vniuque perplexitates castarum alienarum pati de negotiu secularibus vel iudicando dirimendu, vel interueniendo praecedendo: quibus nos molestus idem afficit Apostolus, non vniuque iuris, sed eius qui in eo loquebatur arbitrio, &c.* Sic itaque videt, non Honorij legibus, sed Apostoli Pauli sanctis decretis eiusmodi iudicio praefectos fuisse Episcopos. Sed quae ad hanc em spectant, conule, quae dicta sunt primo Annualium iomo. Rursum vero quod ad sanctum Augustinum pertinet de litium ingruentia & litigantium perinacta alibi in ita quaeritur: *Sui vniuque & negotiosus cupiditate adiuuanda ut occupemus, & eu nostris a temporis impendamus, effugiant, aut certe infirmas premunt, ut causas suas ad nos deferre cogant. Quibus dicere non audeamus: Dic homo, quoniam mo constituit iudicem, aut dicitur em inter vos? Constituit enim salubris causis vniuque****

LXII. MARCEZILE INVENTITUS OBVIOLA TAMERIS CLERICALI OROFII. LXIII. EUTROPIUS CONSTANTINOPOLITICUS TRAGEDIAE ACTUS SEQUENTI ANNO REDDATUR IN CENAM. LXIV. APOSTOLUS PAULUS SANCTIS DECRETIS EIU MODI IUDICIO PRAEFECTOS FUISSE EPISCOPOS.

69. Apollinus a cognitores, in foro prohibens iurare Christianos. Ne illi quidem, qui non aliena rapiunt, sed sua cupide repetunt, dicimus. Casere ab omni cupiditate: constitutus enim ante oculos hominum, cui dictum est: Stulte, hac nocte auferetur a te anima tua: que preparasti tuis erunt? Quia & quando dicimus: non recedunt, nec declinant a nobis, sed insistant, vigent, precantur, tumulantur, extorquent, ut ipsi potius ad ista, que diligunt, quam scripturis Dei mandatis, que diligimus, occupentur. Quanto tadio turbatum turbulenterum, & quanto desiderio diuinarum eloquiorum dictum est: Declinate a me maligni, & seruator mandata Dei mei! Ignorant obediens Filio, qui pro suis sceleribus casus raro nos querunt, & iudicium nostris facillime acquiescunt, nec nos contere litigando, sed obtemperando potius consulantur. Certe propter eos, qui & inter se pertracant agunt, & quando bonos premunt, nostra indicata contemnant, faciunt que nobis perire tempora vobis eroganda diuini: certe, inquam, propter istos & nobis licet exclamare in hac voce corporis Christi: Declinate a me maligni, & seruator mandata Dei mei.

LXV. Sed quid de his Possidius? accipe: Interpellatus ergo beatus Augustinus a Christianis, vel a cuiuscumque secte hominibus, causas audiebat diligenter ac pie, cuiusdem sententiam ante oculos habens, docentis, se male inter incognitos quam inter amicos causas audire: eo quod de incognitis, pro quo arbitrata equitate iudicaretur, amicum posse acquirere: de amico vero vnum esset, contra quem sententia proficeretur, perditurum. Et eas (lites scilicet) aliquando vsque ad horam refectionis, aliquando autem toto die ieiunans, semper tamen noscebat & dirimebat, intendens in eis Christianorum momenta animorum, quantum quisque vel in fide bonique operibus proficeret, vel ab eis deficeret: atque competis rerum opportunitatibus, diuina legi veritatem partes doceret, eamque illi inculcabat; & eos, qui adipsos vitam eternam, edocebat & admonerat; nihil aliud querens ab eis, quibus ob hoc vacabat nisi tantum obedientiam, & deuotionem Christianam, qua & Deo debetur & hominibus, & inferius: Rogatus quoque a nonnullis in eorum temporibus causis, epistolas ad diuersos dabat: sed hanc suam a melioribus rebus occupationem, tanquam angustiam deputabat, &c.

LXVI. At licet Episcopi (vt vidimus) causas inter laicos iudicarent: Proconules tamen Præfectique provinciarum nullatenus proflus immiscebant se causis clericorum; licet aliquando pro eisdem ad Episcopos literas scriberent commendatitias: vt de Macedonia Proconsule in Africa S. Augustinus ad ipsum scribens testatur his verbis: Scio ego te ipsam cum aliis amicis tuis in Ecclesia Carthagenensi intercessisse pro clerico, cui merito succumbat Episcopus: & vixque nullum tibi disserimen sanguinis sub incruenta disciplina timebatur; nec, cum id, quod etiam vobis displicebat, inultum esse velle, tanquam delicti approbatores vos iudicabamus, sed tanquam humanissimos intercessores antiechamus. At de his hæc tenent.

LXVII. Antequam autem ad res Orientalis Ecclesie orationem penitus conuertamus, que reliqua sunt anni huius rerum gestarum in Africa, ordine persequamur. Hoc siquidem anno celebrata est quinta Synodus Carthagenensis, posita ordine quarta, Confl. Honorio quartum & Eutychno, VI. Idus Nouembris: sublato enim Gildone tyranno, qui African perturbabat, pacatisque cunctis, data est facultas copiosiori numero Episcoporum, nempe ducentorum & quatuordecim, Carthaginem ad sacra conueniendi comitia, in quibus summa diligentia de restituta in integrum Ecclesiastica disciplina laboratum est: cum a Patribus primo que essent Episcopis, ac deinde que aliis inferioris ordinis clericis obseruanda, fuerunt summo consilio saluberrime instituta, seu potius restituta, centum & quatuor sanctis regulis, quarum exemplatum relique Occidentales Ecclesie, tum Orientis Episcopi mutuari esse noscuntur.

LXVIII. Exiit enim huiusmodi Carthagenense Concilium veluti Ecclesiastica promptuarum disciplina, non quidem recens inuentæ, sed ab antiquioribus vsu receptæ, atque ad pristinum consuetudinem reuocata, nisi in quibus noua emergente causâ, nouæ faciendæ legis necessitas illis incubuit: vt quod in primo canone, vbi de Episcoporum ordinatione agitur, ob emergentes nouas hæreses Orige-

nitarum, in fidei professione, quam publice emittere solerent Episcopi ordinandi, hæc à Synodo additæ: Querendum etiam ab eo, si credat huius quam gestamus, & non alterius carnis resurrectionem, & paulo post: Si secunda matrimonia non damnet: Si carnis perceptionem non culpet: Si ponentibus reconciliatis communicet: Si in baptismo omnia peccata, id est, tam illud originale contractum, quam illa, que voluntarie admissa sunt, dimittantur: Si extra Ecclesiam Catholicam nullus saluetur, &c. De his igitur peculiaris professio atque scientia exigebatur, quod cuiusmodi errores auribus Catholicorum recentes infurarent hæretici; de quibus præter illa, que dicta sunt, agemus inferius, cum de Cælestio sermo erit, qui in Africa primo pestifera merces venales exhibuit. Hoc igitur examine probandi erant, qui ordinandi forent Episcopi; quod qui ad alios docendos deligerentur, probatæ spectatæque deberent esse scientiæ.

Quem quidem pristinum morem à sanctissimo D. N. CLEMENTE VIII. esse in Ecclesia restitutum, gauisus sumus, dum quos est creaturus Episcopos, vna cum aliquot delectis ad hoc Cardinalibus, adhibitis simul, qui in Vrbe sunt doctissimi Theologis & Canonici Iuris consulti, diligenti primum atque improuiso, cuius petita sunt, probat examine, quos & ipsemet interdum soleat interrogare: vt plane nisi bene diserto nullus ad Episcopatum aditus patere sciant: vnde ambitiosus lugeat imperitus. Sed ad reliquas res gestas in eodem Concilio redeamus.

Placuit iisdem Patribus Apostolicam institutionem in obseruationem reuocare, præscribereque clericis opus manuum, quo sibi victum & vestitum acquirerent, his ea de re, sanctis regulis g:

Clericus quantumlibet verbo Dei eruditus, artificio victum quaerat, ac rusticum: Clericus victum & vestimentum sibi artificio, vel agricultura, absque officij sui detrimento proparat, ac deinde: Omnes clerici, qui ad operandum validi sunt, & artificiosa & steras discant. Sed vnde ista faciendi & enixius inculcandi manavit recens occasio? Attende que ab Augustino diuntur hæ: Vt de Opere monachorum librum conscriberem, illa me necessitas compulsi: quod cum apud Carthaginensia monasteria esse capissent: alij se sui manibus transgebant, obtemperantes Apostolo: alij vero ita ex oblationibus religiosorum viuere volebant, vt nihil operantes, vnde necessaria vel haberent, vel supplerent, se potius implere præceptum Euangelicum existimarent, atque imitarentur, vbi Dominus ait: Respicite volatilia caeli, & lilia agri. Vnde etiam inter laicos inferiori propofiti, sed tamen studio seruantes, existere cuperant tumultuosa certamina, quibus Ecclesia turbaretur, alij hoc, alij aliud defendebant. Huc accedebat, quod crimini erant quidam eorum, qui operandum non esse dicebant. Vnde contentiones hinc reprehendendum, inde quasi pugnantium pro partibus studij agebantur. Propter hoc venerabilis senex Aurelius, Ecclesie ipsius unitatis Episcopus, vt hinc aliquid describerem iussit, & feci, hæc ipse.

Sed quis non videat ex habitu atque doctrina, hos talia Carthagine iurgia diseminantes, germina fuisse Euchaitarum & Mallalianorum hæreticorum, qui deprauate apud Augustinum & nominantur Pfalliantii Hi intonsi, prolixia incidentes coma, negabant esse manibus operandum; de quibus ad calcem tertijs Annalium tomi vberius actum est. In Oriente hi erant hæretici, & Occidentalibus regionibus vix quidem nomine cogniti, sed doctrina suspecti: in quos cum multa commentario de Opere monachorum Augustinus diseruisset, ad finem hæc habet ad Aurelium ipsum Carthagenensem Episcopum: Hæc mihi charissime, & in Christi visceribus venerande frater Aureli, quantum donauit, vt possem, qui per te iussit vt facerem, de opere monachorum non distuli scribere; id maxime curans, ne boni fratres Apostolici præceptis obediens a pigri & inobediens etiam præuaricatores Euangelij dicerentur; vt qui non operantur, saltem illos, qui operantur, sibi anteponendos esse non dubitent. Ceterum quis ferat, homines contumaces saluberrimis Apostoli monitis resistentes, non sicut inferiores tolerari, sed sicut etiam sanctiores predicari; vt monasteria doctrina saniore fundata, gemina illicebra corrumpantur, & dissoluta licentia uocationis, & falso nomine sanctitatis? Sciant ergo etiam casti fratres & filij nostri,

Con. Carthag. 4. c. 2.

LXIX.

LXX.

Eodem Concilio 51. 52. 53. OPVS MANUALE PRÆSCRIBITUR CLERICIS. h. August. retract. l. 2. c. 21. & l. de opere monach. r.

i. Matt. 6.

LXXI.

l. August. de her. l. 57. MASSALIANI IRREPUNT IN AFRICAM. l. August. de opere monach. e. 30. AVGVSTI NO VNDE ORTA OCCASIO SCRIBENDI DE OPERE MONACHORVM.

qui

qui sapere talibus & huiusmodi presumptionem per ignorantiam defendere consueverunt, se potissime corrigendos, ut illi corrigi possint, &c.

LXXII.

Aug. ad. bk. 18. Cantic. DE TEGITVR IMPOSTYRA PRAVORVM MONACHORVM.

Sed & ad eodem illa cum agit apostrophe, quales eiusmodi esse solent, denudat velatam illo tum hypocritum verbis istis: O serui Dei, milites Christi, ita ne dissimulatis callidissimi hostis insidias? quod bonam famam vestram, tam bonum Christi odorem, ne dicant animae bonae: Post odorem vnguentorum tuorum curramus: & sic laqueus eius euadant: omnimodo cupientes obstruere putribus suis, tam multas hypocritas sub habitu monachorum vique quaque dispersit, circumcinctos proniciatis, nusquam missos, nusquam fixos, nusquam stantes, nusquam sedentes. Alij membra martyrum (sicut enim martyrum) venditant: alij fimbrias & phylacteria sua magnificant: alij parentes vel consanguineos suos in illa, vel in illa regione se audisse videri, & ad eos pergere mentuntur, & omnes petunt, oques exeunt aut sumptus lucrese egessatis, aut simulata pretium sanctitatis: cum interea vobiscum, quae facta suis male deprehensuerint, vel quoquo modo innotuerint, sub generali nomine monachorum vestrum propositum blasphemant, tam bonum, tam sanctum, quod in Christi nomine cupimus, sicut per alias terras, sic per totam Africam pullularet, haec de ipsis Augustinus, alibi alia occasione a nobis in medium allata.

LXXIII.

Quil. art. 4. Epiph. 44. Aug. de ser. mo. i. 3. 11.

Horum quoque causa canon eille a sancta Synodo editus esse videtur, quo prohibentur clerici nutrire comam ac barbam: crinitos namque hos Augustinus appellat, quod intonsi procederent: nam S. Epiphanius d tradit, muliebrem comam circumferentes vagare consueuissent. In quos egrit idem pluribus Augustinus e, ac inter alia: Et hoc quoque pertinet, quod, tam aperte contra Apostoli praescripta conari? An ita vacandum est, ut nec tonsores operentur? An quia Euangelicas vultures imitari se dicant (nempe quatuor animalia Ezechielis) quasi de pilari timent, ne volare non possint? &c. Verum etiam non nisi de coma Augustinus agit: Patres tamen in dicto Concilio Carthaginiensi, inter quos & ipse Augustinus nominatus atque subscriptus habetur, addiderunt quoque de barba minime nutrienda: licet quaedam exemplaria habeant additamentum illud: Sed radant, vel tondeant: tamen non nutriendam esse, communi codicibus omnibus lectioni concordat: vt ex his satis conuincitur, ipsam Augustinum & alios Episcopos, necnon Africanae Ecclesiae clericos minime gestare consueuissent promissam barbam, sed si non rasam, saltem praecisam, & ex parte aliqua decurtatam, quo omnis suspicio impendi in ea nutrienda laboris omnino cessaret. Nam cum aqua lex barbae statueretur & comae, si cut illa ne nimium effluat, ex praescripta lege tonderi debet, ita istam ne prolixitate luxuriet, amputari necesse est.

LXXIV.

MONACHI IN AFRICA COOPTATI EN CLERVM.

fl. de E. p. 1. c. 1. Theod.

Quod dicit aliquis: Cur in Synodo de clericis, & non de monachis mentio habetur? quod scilicet in Ecclesia Africana monachismus iam aditus in clerum, simulque coniunctus esset, & in eadem Ecclesia Africana clericorum nomine etiam monachi continerentur, vt pote Dei seruitio arctioribus vinculis mancipati, cum alioqui vel clerici monachorum amplexi fuerint institutum, vel ex eis solum plurimi cooptarentur in clerum. Est de his rescriptum Honorij Imperatoris, hoc anno datum his verbis: Si quos forte Episcopi deesse sibi clericis arbitrantur, ex monachorum numero rectius ordinabunt, non obnoxios publicis privatique rationibus, cum inuidia teneant, si habeant iam probatos. Dat. V. 11. Kalend. Augusti, Honorio 1111. & Eurychiano Coss. hinc & sanctus Augustinus suos clericos interdum monachos appellat.

LXXV.

Concil. Carth. 4. CONFESSORIBVS PRÆSTANDA ALIMENTA.

LXXVI.

Rursum vero iugis illa, quam vidimus, persecutio à Donatistis aduersus Catholicos in Africa vicens, qua accideret, vt complures Catholicos iisdem grauissima paterentur, occasionem praebuit huiusmodi pro iisdem canonis faciendi: Clericum inter tentationes officio suam incubantem, gradibus sublimandum, item qui sequitur: Christianum Catholicum, qui pro Catholica fide, & pro Ecclesiastica re & Christiana religione tribulationes patitur, honore omni sacerdotibus honorandum, etiam & per diaconum ei victu administratur.

Rursum quod eiusdem decreta Concilij pertinet;

minime praetereundum est, illud quoque statutum fuisse: Vt Episcopus nullum prohibeat ingredi ecclesiam, & audire verbum Dei, sine Gentium, sine hereticum, sine Iudeum, vj. ad Missam catechumenorum, ex quibus plane intelligas, S. Augustinum inter concionandum ad populum, pro audientium diuersa conditione aptare consueuisset sermonem; nimirum inter hereticos Arianos, Manichaeos, vel Donatistas vterque, interdum vero exagitare Gentiles, & saepe etiam aduersus Iudeos inire certamen. At de Partum decretis rebus tunc gestis inferentibus haec tenet.

Iam vero ad res Ecclesiasticas Orientis, quae huius anni exordio gestae sunt, styllum aduocat dignitas argumenti. Post Neclary Episcopi Constantiopolitani obitum, de quo dictum est superiori anno: cum post de successore deligendo controuersus, in vnum tandem suffragia conspirasset; Ioannem Antiochenum presbyterum, cognomento Chrysostrum, elegerunt: quem cum legerent inde multo populo haud facile abducendum fore, fraude quadam excogitata, Antiochenus ciues eludere per eius civitatis Praefectum conatus fuit. Vt autem res gesta sit, à Palladio in dialogo his sermo verbis exacte describitur:

Agebat in rebus Eutropius spado Praefectus cubiculari regis. Cuius igitur Ioannem Praefectum fieri, cuius illi virtus erat notissima, cuiusque non periculum fecerat, cum in causa regia interuenerat, Orientis suadet Imperatori, vt scribat ad Antiocheni Comitem, mandans, vt abij. precepto vilo & perturbatione Antiochena civitatis mitteret Ioannem. Accepit litteris Comes, mandatum ita exequitur. Rogat Ioannem, vt scum extra Urbem peregrat vsque ad Martyria properet, quae Romana appellatur, impeditumque vrbis publicae, nisi eo euencho vna & Magistro militum tradat. Adductum hoc modo, Constantiopolitane vrbis ordinatur Episcopus, haec ita quidem Palladius. Addunt alij k, innotuisse tunc etiam ex litteris Imperatoris ad Flavianum Antiochenum Episcopum datis, electionem factam Chrysostrum populo Antiocheno, relictisq; eum, ne Ioannes abduceretur; sed à Comite, ea quae diximus, fraude delusum.

Simulacritur Ioannes Constantiopolim perductus est, ordinatur eius civitatis Episcopus, quod hoc anno fieri contigit, die vicesima sexta mensis Februarij, vt Socrates, Sozomenus & Marcellinus affirmant. In submemiam thronum Ioannes euectus, primum omnium curavit, vt Catholicae fidei in omnibus prospere effectus, autotique extitisse putatur, vt feruissima lex aduersus Eunomianos detestabiliores ceteris, & Montanistas, post dies sex tantum à sua ordinatione sanciretur, quae sic habet:

Eunomiana superstitionis clerici seu Montanista consortia vel conuersatione civitatum vniuersarum atque vrbium expellantur. Qui se forte in vrbes degentes, aut populum congregare, aut aliquis probabantur inire conuentus; perpetuo de portu, procuratoris possessionis vltima animaduersione punito, domini possessione priuandis, in qua his confisus & tacentibus, insausti damnatiq; conuentus probabantur agitari. Si vero in quolibet post publicum solennitatem inueniunt vrbis deprehensi, aut aliquam clericanda superstitionis gratia ingressi domum probabantur: Et ipsi adempto bono vltima animaduersione pleantur: & domus, in qua ea sorte, quae dictum est ingressi, nec statim à domino, dominus domus expulsi ac prolixi fuerint, vltimo sine dilatione societur. Codices sane eorum scelerum omnium doctrinam & magis continent, summa sagacitate mox queri, ac prodi, exerta auctoritate mandamus sub aspectu iudicantium inter alio mox cremandos. Ex quibus si qui forte aliquid quilibet occasione vel fraude occurrisset, nec prodidisse conuincitur: sicut si velut necerim codicum & malefactorum crimine conscriptorum recitaretur, capite esse pleendum. Dat. 1111. Nonas Martij, Constantiopol. Honorio 1111. & Eurychiano Coss. Sequentur quidem haec ceteris omnibus editis in hereticos legibus fuit; vt pote ipsa prima, quae aduersus hereticos domi recipientes capitale supplicium irrogat.

Haec itaque igitur in hunc modum Imperatoris lege compressis ac procul expulsi, ad pacem in Ecclesia inter diffidentes Episcopos conciliandam Chrysostrum animam adiecit, Sozomenus p tradit his verbis: Quoniam primum enim ad Episcopatum peruenisset, cum Aegypti sacerdotibus &

Vertical text in the right margin, including names like 'in Concilio', 'Ioannes', 'Palladius', and other references.

IOHANNES GERYTUS... GREGORIUS... GREGORIUS... GREGORIUS...

XXX. DIONISIA ANTIQ... CHRYSO... QUANDO CONC... ELATA... Theodor... Theodor... Theodor...

c. Palladi... Theodor...

XXCL. CLERI CONSTANTINOPOL... MORES... COHRT... GYMNAS... PALAD... iudic...

XXCIL. c. Hieron... DE AGA... PIIIS

rei & Occidentales ad huc cum Orientalibus differerent propter Paulinum, & communis quadam distractio ob id ipsum Ecclesiam per vniuersum Imperium detineret; Theophilum orabat, vt in hoc sibi accineret ferret, quo Flavianus Episcopus Antiochenus in gratiam Romanis Pontificis rediret. Consensu igitur vtriusq; facta, ad hoc negotium eliguntur Actacius Berecensis Episcopus, & Theodorus ille, cuius nomen Theophilus ordinationi Ioannis obstitit. Hi profecti Romam, ac legatione pro vtriusq; in Aegyptum aduocant. Et hinc porro in Syriam peruenit Actacius, Flavianus litteras pacificas ab Aegypti & Occidentibus sacerdotibus afferens. Ceterum Ecclesia quamquam hac diffensione in hunc modum liberata esset, pristinam tamen concordiam inter sese nunquam recuperarunt: Antiochie vero eorum multitudo, qui Eustathiani dicebantur, ad tempus aliquod inter sese, etiam sine Episcopo conueniebant. Etenim cum exiguus tempus superuicisset, desinitus est (vt cognominis) Euaerius Paulini successit. Hinc enim (vt opinor) extiterunt Episcopi dilectus faciles, cum nemo sese his opponeret. Populus igitur, prout vulgo consuevit, paulatim & identidem his accessit, qui sub Flavianis conueniebant, atque ita maxima eius pars vana fuit. hec Sozomenus.

Ceterum perfectam concordiam, pacemque redditam Ecclesie Antiochena post annos decem, cum ibi creatus esset post Porphyrium Alexander Episcopus, Theodoretus auctor est: & quidem tunc temporis Innocentium Romanum Pontificem fuisse huiusmodi inuendit concordiam sequentem, suo loco dicemus. Verum autem contigisse tradit & legationem Acaij Episcopi Berecensis ad Romanum Pontificem, tumque etiam iunctos pacis federe ait Flavianum & Romanum Pontificem. Sed cum id accidisse dicat post annos decem & septem à cõsata inter eos seditione, longe quidã ante hæc tempora id oportuit contigisse; cum tempore Iuliani Apositate ob Paulini electionem ea diffidia inchoata fuissent, superius sit demonstratum: à quo tempore, si decem & septem nũmeres annos, in annum Domini trecentisimũ septuagesimum nonum, quo Theodosius imperare cepit, rem rediges, sed quæ transacta in ea causã fuerint inter Occidentales Episcopos, consule dicta quarto Annalium tomo. Palladius e autem, post viginti annos inuinit concordiam inter Flavianum & Theophilum per eosdem Acaicum Episcopum Berecensem & Theodorum, affirmat, cum ait de Theodoro: Nihil & ipse vtrum, quando cum Actacio profectus Flavianus ad Theophilum communionem derulit, quæ viginti annis segregata fuerat beati Euaerij gratia, qui multa certamina in laboribus Ecclesiasticis perulit. Quicquid sit, quoue tempore Acaij & Theodorici legatio accidit, illud exploratum est, vique ad Innocentij tempora agendam esse Ecclesiam Antiochenam diffensionum procellis. Sed ad Chrysostrum redeamus.

Ipsò primo in Constantinopolitanum thronum ingressu, ad circumstantes clericos conuertens oculos, quales essent cuiuscunque eorum vitæ mores exquirens, probe cognitos habuit: atque confestim ad praua, quæ essent amputanda, falcem correctionis immisit. Quænam autem ista fuerint, ex Palladio in primis accipe, qui hæc ait: Ordinatũ sit, Ioannes, pastoris officium diligenter excogitur, rationali sibi experimẽtum vniũs sacre aggressus. Raro autem, sed tamen necessario, virga correctiũs vitæ, sermonem exacuit aduersus sicam & non fraternam (vt eam appellant) sed planè salutem atque inuoluntariam vitam eorum sacerdotum, qui mulieres, quos salubriter doculas vocant, secum habere vellent: assensu, comparatione mali, tolerabiliores esse lenones: illi enim longe à medicina taberna separati, seorsum habent, qui sua sponte infirmi esse delectantur, hi autem intra salutis officinam habitantes, sanos ad morbum euocant. Hinc iam pars impia cleri eo pressa morbo, eaq; febre correpta, agere solebat. At quisnam prauus in nonnullos Ecclesiastici ordinis viros vilius irrepserat? Lugendus plane, & omnibus lamentis dignus; quippe, qui & meliorem Ecclesie partem non in Oriente solum, sed etiam in Occidente corruperat.

Et vt ab his inchoetur oratio, accipe quid S. Hieronymus de virginibus, quæ à charitate, & non à nomine trahentes, quasi spiritali amore coniuncte, dicebantur. Agape: ab illis, penes quos habitabat: habent, inquit, iste bue-

modi Laudatores suos, & sub virginali nomine lucrosus perant: libenter talibus non placemus. Pudet dicere, probè nefas: triste, sed verum est. Vnde in Ecclesiastico Agape: non pestis introit? Vnde sine nuptiis aliud nomen vocorum? Immo vnde nouum concubinarum genus? plus inferam: Vnde meretrices vniuersæ? eadem domo, vno cubiculo, sepe vno tentatur & lectulo: & suscipios nos vocant, si aliquid extimemus. Frater sororem virginem deserit, talibet spernit virgo germanum, fratrem quarit extraneum, & cum in eodem proposito esse se simulent, querunt aliorum spirituali solatium, vt domi habeant carnale commercium. Huiusmodi homines Salomon in Proverbiis spernit, dicens: Alligabit quis in sinu ignem, & vestimenta eius non comburentur? aut ambulabit super carbones ignis, & pedes illius non ardebunt? hæc ad Eustochium: sed & ad Oceanum siue ipse, siue alius, dum de vita differit clericorum: Cum ergo, inquit, hoc genus à te non amputatur: das reprobis venditibus te locum: ipse te detrahentium morsibus tradidisti. Si Agape: arum confortium non dimiseris. Benignus es, gaudeo: patiens, saluum est. Si aliquid senseris clericos habitare cum feminis, non credit eum esse castum, hæc & alia id genus ibi.

Sed ad Chrysostrum redeamus: qui creatus Episcopus Constantinopolitanus, cum sacras virgines inuenisset, quodam pietatis intuitu, habitare cum clericis aliisque viris, quam multus fuerit in his corrigendis, consule duos libellos eodem argumento conscriptos, h, quorum prioris hic est titulus, Quod regulares femina cum viris cohabitent, posterioris vero, Aduersus eos, qui apud se fouent forores adpruatas, sic enim eas illi nominabant, quos pietatis intuitu te domi custodire iactabant; de quibus ipse prioris exordio: Sunt enim nonnulli, qui puellas nuptiarum inexpertes domum ducant, & vsque ad extremam senectutem inclinas tenent ac fouent, non procreandorum puerorum gratia; negant enim se cum illis rem habere: neque libidinis causa; aiunt enim, quod illas & integras & incorruptas seruent. Sed si quis ab eis causam rogerit, dicunt sibi nullas esse, sed fingunt. Ego enim nullam esse habere crediderim, quæ vestimenta, vel idonea sit, &c. Hæc, inquam, cum vehementer Chrysostrum inuectiuis & acerrimis oburgationibus exagitarer, infensos sibi proflus reddidit atque molestos clericos, selesiam ab aduersariorum partibus statuentes.

At quid insuper hoc primo eius in sedem ingressu Chrysostrum? subdit Palladius: Post hæc, (inquit) victum quoque castigat cleri diligeret, orans & exhortans, vt contenti stipendiis suis, nil uolentes non spererentur; ne somnum huiusmodi insequentes libidinis, flamma traderentur, assentatorum & parasitorum instituto viuentes. Hinc larcones plurimi passati, atque irritati, auctoribus calumnias se consogunt, erant namque hi, qui Praefectos aliosque magistratus officijs frequentabant; à quibus lauis quoque mensis solerent excipi: quæ prauium indecorumque clericis vsu Chrysostrum aboliendum curauit. De his quoque agens Socrates hæc ait: Itaque statim in initio Episcopatus, cum aduersus clerum paulo videretur acerbit, ab illo propterea odio habitus est, ac complures erga eum animo offensore esse, & tanquam nimis iracundum vitare ceperunt. Serapion illius Ecclesie diaconus, cur in omnium offensionem incurreret, auctor profecto fuit; qui, presentem vniuersi clero, contenta voce sic illum affatus est: Numquam, ô Episcope, istos pro arbitrio gerere poteris, nisi vna eademque virga omnes coercitas. Quod eius dictum graueni obis flammam contra Episcopum incendit. Episcopus non multo post complures ab Ecclesia, alium ob aliam causam, eiecit. Illi autem, vni in tam violenta dominationum impetu vsu solet venire, contra eum conserrare, & ad populum falso criminari ceperunt, hæc Socrates. Sed rursus Palladius de rebus ab eo hoc Episcopatus exordio gestis.

Post hæc (inquit) Dispensatorum Ecclesiasticis scripserat relegendis, inuitesque Ecclesia sumptus deprehendens, amputari illos protinus iubet. Accessit & ad solemnes Episcopi sumptus inspectendos, inueniensque inmodicam profusionem, transferri hanc in magnificentiã ad infirmorum solatia præcipit: Et cum superesset pecunia; nona quoque infirmorum receptacula construit, præficiens his duos ex sacerdotum numero religionis summa viros; & medicos & coquos & ministros, qui sine vxoribus essent: eis ad obsequium statuens, vt aduentantes hospitibus, morbo deprehensi & eo maxime, qui faceret appellatur, curarentur, & obis sum legum, & pro gloria Re-

VIRGINIBUS PRAVVS VSVS. E. Prouo. g. Apud Hieronymum, tom. 3. edit. vii.

XXXIII. h. Extant em. s. VELATA CONTYBERNIA VIRG. NYM CYM VIRIS CHRYSO-STOMVS ABSTVLIT.

XXXIV. Palladi dialog. de Vita Chrysostr. CHRYSO-STOMVS RESTITUIT DISCIPLINAM COLAPSAM. k. Socrat. lib. 6. c. 4. SERAPION REFRACTARIVS.

XXXV. CHRYSO-STOMVS SVPERFLVOS SVMPTVS RESECAT.

tentias Praesidum ab Episcopis posse rescindi. Ceterum sanctos Episcopos haud nouimus abufos esse huiusmodi imperitia sibi Constantini legibus auctoritate. Nam sciunt S. Ambrosium a Mediolanensem Episcopum, & Flavianum Antiochenum, non violentia clericorum & monachorum, sed supplicibus precibus pro huiusmodi reis sub Praesidium gladio periclitantibus egisse apud Imperatores; sicut & monachos Syriae eadem ex causa Antiochiam concessisse, eodemque modo pro ducendis ad supplicium apud Praesides intercessisse; sic & Gregorium Nazianzenum pro Nazianzenis suis apud Praefectum Cappadoeiae, S. Martinum quoque pro damnatis apud Auxitanum Galliarum Praefectum; sanctum Hieronymum b etiam pro periculo capitis Claudij, vt cum eximeret, legatione Rufini apud Honorium Mediolani agentem fecisse; & S. Augustinum apud Macedonium, Marcellinum, Donatum, & alios in Africa magistratus egisse.

XCVI. Vnde autem huius sciendi legi Arcadio Imperatori manarit occasio; ignoratur ipsa quidem; verum coniectura assequi possumus, id etiam ex magna Eutropij vna cum iniquitate atque crudelitate potentia factum, vt cum aliquis manifeste innocens diceretur, idem a clericis atque monachis tanquam vindictibus laese veritatis eriperetur; eiusmodi enim casibus, cum quid a Praesidibus tyrannice ageretur, sacerdotibus infra quoque vigore eisdem restituisse, res gesta S. Nicolai Mirensis Episcopi in Eulathium Proconsulem Asiae, S. Ambrosij aduersus Theodosium, sancti Basilij aduersus Modestum Praesidem, Chrysostrami in Eudoxiam, Sinesij Episcopi in Libya Praesides, & aliorum plurimorum sanctorum Acta testantur.

XCV. Quam autem efficaces esse solerent apud Praesides preces Episcoporum, ex Augustino discere, qui ad Marcellinum magistratum in Africa gerentem scribens, illud indicat, magna filius sacerdotij auctoritate: Quoniam, inquit, Christiano loquor, maxime in tali causa, non arroganter dixerim: Audire te Episcopum conuenit iubentem, Domine eximie & merito insigne atque carissime fili. Quod si haec pro reis damnatis; Circumcellionibus Augustinus praescribit, quae putas eum etiam egisse pro infontibus apud Praesides? Agit de hisdem in litteris ad Macedonium Proconsulem d datis; quibus & significat, no ita potest ab Episcopis delinquentium veniam, vt impuniti permanent, sed vt ad delictorum penitentiam referentur: Nam quosdam (inquit) quorum crimina manifesta sunt, a vestra seueritate liberatos, a societate tam non remouemus altaris, vt penitendo placare possint, quem peccando contempserant, sed, ipsos penitendo. Nam nihil aliud agit, quem reuociter penitet, nisi, vt ad quod mali fecerit, impunitum esse non sinat, haec ipse. Sed ad Eutropium, cuius occasione in haec defleximus, redeamus.

XCV. Quo magis res eius vniuersae florentissimae, nemine aduersante, maioribus progressibus surgerent, adeo vtiple videretur in omnibus imperare Imperatori; eo amplius cum aulicorum omnium indigne ferentium eunuchum ceteris anteferti, tum praecipue Gainae ducis exercitus inuidiae id stimulos acuit; secum versantis, opera sua Rufinum Imperium inuadente extinctum, & Arcadium iam sub gladio periclitantem ereptum, & in Imperio stabilitum; sed tamen totius rei gesta gloriam atque commodum in Eutropium, ea ipso sibi vendicante translata. Quamobrem in eum inuidia atque odio exercitatus, quibus de medio ipsum tolleret, machinari aggressus est dolos. Egit vero in primis cum Tribigildo barbarorum duce, sanguine sibi coniuncto, vt Asiae regiones molestis infestaret: dum ipse in eum profectus, turpi collusione pugnare decretat, cum eum obtinere facile potuisset, praetextum illum obtexens, nimirum, haud vnico populo totius Romani Imperij aleam committendam. Sicq; colludens, neque dissimulans, egit vt barbarus magnae ceperit esse formidini. Sed post tandem, cum sibi vitium est opportunum, detegi & ipse voluit perduellis Imperij; cum eo desperationis res Arcadij Imperatoris redactae sunt, vt quibus Gainas velle, conditionibus pacem redi-

mere cogereur. Sed quomodo pacta conuenta primum in Eutropij interitum couersa sint, dicemus anno sequenti, quo ea omnia conuenerunt. Potro Gainae & Tribigildi clades hoc anno illatas in Asiam, cum Sozomenus e & Soocrates f, tum etiam Zosimus g pluribus profecti sunt. Ex quibus intelliges, quam opportune, collabenti & periclitanti Constantinopolitanae ciuitati, vna cum vniuerso Orientali Imperio consuluit Deus b, praeficiendo illi Ecclesiae hoc anno S. Ioannem Chrysostrum, qui melius, quam Simon Oniae filius deorum iam labentem suffulit domum, & ruinae minans corroborauit templum.

Hocitem anno contigit legatio Marci Diaconi a S. Porphyrio Gaza Episcopo ad Arcadium Imperatorem aduersus Gentiles Gazenses negotium facillentes in ea ciuitate Fidelibus. Quo Ienim ad tempus spectat: cum per Eutropium Imperatoris cubiculo Praefectum negotium curatum sit, penes quem erat summa rerum, quem anno sequenti creatum Consule constat cito nece sublatum: & certum sit, a Ioanne Chrysostramo Constantinopolitano Episcopo idem negotium esse susceptum, qui hoc anno creatus est eius sedis Antistes: dicere opus est, necante praesentem annum, nec postea eiusmodi legationem contigisse, sed hoc ipso anno: nam necante praesentem annum fuit Chrysostramus Episcopus, nec post fuit superstes Eutropius cubicularius. Qui vero hac ipsa functus est legatione, ipse scripsit historiam qua fidelissimè Marcus i diaconus Gazensis Ecclesiae, quam intexit Actis rerum gestarum eiusdem S. Porphyrij Gazae Episcopi.

Sed antequam rem aggrediamur, hic meminisse oportet, quae superius sub Constantino tertio Annalium tomo, & sub Iuliano, quarto eorundem volumine dicta sunt, Gazenses additissimos Gentilitiae superstitioni fuisse, eisdemq; semper dire infectatos esse Christianos, quia apud illos versabantur, temporeq; Iuliani tum Episcopum Aseleam, tum etiam S. Hilarionem praestantissimum monachorum implacabili odio persecutos. Qui vero in ea ciuitate Fideles erant pauci, extincto Iuliano, sub Christianis Principibus, petierunt sibi Episcopum a Caesariensi Metropolitano, sub cuius metropoli Gaza erat. Acceperunt autem post Aseleam Ireniorem, & post eum Zeneam, viros plane sanctissimos, ac demum sub Arcadio Porphyrium, de quo agimus, ordinatum a Ioanne Episcopo Caesariensi. Qui rogatus a Fidelibus Gazensibus dari sibi Episcopum; probe sciens Apostolico homine potenti opere atque sermone illam Ecclesiam indigere, qui iuges Gentium persecutiones tolerare, & vincere eos ad Christi fidem conuertendo valeret, eisdem praefecit eundem sanctum Porphyrium patria Thesalonicensem, qui in Aegypto apud Scethim in adulescentia vitam monasticam exercuerat annis quinque, totidem vero annos in Palaestina, quo visendum locorum sanctorum amore profectus erat: vbi tandem post multa edita vitae sanctissima exempla, a Cyrillo (licet errore Praeius scribatur) eius Ecclesiae Episcopo diuitis creatus presbyter, cultosq; ligni sanctissimae Crucis factus erat. hunc igitur diuino monitu accersitum, reluctantem diu, idem Ioannes Caesariensis Antistes creauit Gazensem Episcopum, annum tratis agentem quadagesimum tertium.

Quid autem hic a Gentilibus passus sit, eius (vt dixi) diaconus Marcus, qui ipse iam cum monachus esset, discipulus atque minister inhaerens, memoriae commendauit, simplici quidem stylo, sed veritatis candore praclaro, quo & cunctas res ab eodem Porphyrio gestas ad obitum vsque profectus est. Nos vero omnis reliquis, ea tantum, quae a tempore Episcopatus a Gentilibus Gazensibus passus est, quorum occasione opus fuit legationem ad Arcadium mittere, persequemur. Atque in primis quae in euntimpj Idololatriae pagorum Gazensium, cum primo Gazam aduenit ordinatus Episcopus, perpetrarunt: Prope Gazam (inquit) pagus fuit in via, quae dicitur fuisse cultus fontu-lacorum. Eorum vero molea consulto totam viam strauerunt spinis, & vallibus impediuerunt, vt non possent aliqui transire: effuderunt autem caenum, & aliis male olentibus fumis vaporarunt, vt nos

e Sozom. lib. 8. c. 4. f. Sozocr. lib. 6. c. 6. g. Zosim. lib. 1. h. Ecl. 50.

XCVI. TEMPS LEGATIO NIS MARCI DIACONI.

i Apud Metaph. die 16. Febr. & Sur. Tom. 1.

XCVII. GAZENSES EPISCOPI.

XCVIII.

PORPHYRIUS GAZENSIS EPISCOPIVS. QVAE A GENTILIBVS PASSVS.

XCIX.

GAZENSES
PRVSTIA
AVPFLI-
ANT
MARN.E.

C.

PROCES-
SIO A POR-
PHYRIO
IN TITV-
TA.

CI.
CHRISTI-
ANI EX-
CLVSI AB
VRBE PLV-
TIAM IMP-
PETRANI.

GENTILES
AD CHRIS-
TVM
CONVER-
SI.

CII.
DE PLV-
VIA OE-
TENTA
PRECEBVS
CHRISTI-
ANORVM.

atore suffocemur, & venimus in periculum, ne vitam amittere-
mus. Vix tandem autem conseruati, circa horam nocturnam ingressi
sanus ciuitatem, & posita:

Accidit autem, vt illo anno esset siccitas & defectus pluuie. Ci-
ues vero omnes ad adscribendam ingressus B. Prophyry, dicentes: No-
bis responsum dedit Marna, fore vt Prophyry esset auctor malorum
ciuitatis, verus hoc erat Gazensium idolum, cui augustissi-
mum templum antiquitus adificatum, sub Theodoro
Imperatore (vt suo loco diximus) clausum tantum, nun-
quam autem ob prestantiam molis dirutum fuerat: illud
vero rursus Praefectorum indulgentia apertum Gazen-
ses ingredebantur. Cum autem (inquit Marcus) pergeret Deum
non plueret primo mensis, qui ab eis vocatur Dios, deinde etiam secun-
do, qui dicitur Epillos; omnes assidue uentur. Congregati autem I-
dololatri in Marnico, multa sacrificia & multas preces faciebant ea
de causa. Dicebant enim Marnam esse feminam imbricam (Mar-
nam vero dicunt esse locum) Cum autem perfueraissent septem dies,
hymnos dicentes, & egredientes extra ciuitatem in locum, qui vocat-
ur Orationis, animam dependentes, uenerunt ad sua opera, nulla
re effecta.

Hic factum, congregati Christiani cum uirum, & feminum &
pueris numero ducentis & octoginta, rogarunt sanctum Prophy-
rium, vt cum eis egredieretur, & precaretur, vt demitteretur plu-
uia: iam enim erat siccitas: & quae magis, quod Beati ingressum ad-
scriberent siccitatem. Persuadus autem sanctus, cum uidisset
tenentium, iussit omnes uisitare congregati in sancta Ecclesia, vt il-
lic vigiliis peragerent. Factum autem tota nocte triginta pre-
ces, & totidem genuflexiones, praeter choros & lectiones. Cum
autem esset mane, accepto signo ueneranda Crucis, quod nos pre-
cedebat, egressi sumus cum hymnis ad antiquam Ecclesiam, quae est
a parte Occidentali ciuitatis, quam auctor adificasse sanctissimum
at beatissimum Asclepium Episcopum, qui multas sustinuit afflictio-
nes pro fide Orthodoxa, cuius uita & facta scripta sunt in paradi-
so delictarum. Cum ergo fuisset in dicta Ecclesia, illi quoque
suisque totidem preces: & illinc egressi, uimus in sanctam Mar-
tyrium gloriosi martyrii Timothei, in quo repositae sunt etiam aliae
reliquae Martyrum, & Theae, quae relata est in memorum
conferentiam. Quoque illis sanctissimum totidem preces & genuflexio-
nes, uenerunt in ciuitatem, facti tribus precibus & tribus ge-
nuflexionibus. Sed antequam reliqua prosequamur, obserua-
tu in his omnibus ueteris Ecclesiae ritus, nempe usum pro-
cessionis praetio signo Crucis, uigiliis & genuflexionibus.
Subdit uero ipse.

Cum autem fuisset circa ciuitatem, inuenimus eam clau-
sam (erat uero hora nona) Idololatra enim hoc fecerunt, uolentes
disperere populum, ne perfererent supplicationes. Cum au-
tem inuissimum duas horas ante portam, & uenisset, qui aper-
ret: uident Deum populi patientiam, sermoque & ineffabiles lacry-
mas, & uocem sancti uiri: motus misericordia, quomodo tempore
magis Eliae Propheta, monet uentum Austrum, & nubium regi-
tur caelum, & incipit fieri fulgura & tonitrua, simulatque Sol
occidit, & decidit multus imber, ut existimarentur non gutta,
sed grandis de caelo deueni. Nos autem praemagno gaudio prope-
modum non fuissimum: Nos enim eramus innocenti complexi. Quo-
dam uero Gentiles cum afflixissent miracula, quae Deus nobis fe-
cerat, & credidissent, nobis portam aperuerunt: commixti sunt
nobiscum, clamantes, CHRISTVS SOLVS DEVS, IPSE
SOLVS VICIT. Conuenient autem nobiscum in sanctam
Ecclesiam: & illinc Beatus eos dimisit in pace, Christi signatos
signaculo. Erant autem numero uirorum uiginti septem, &
feminae triginta quinque, & uisantes quatuordecim, ex quibus
erant puellae quinque. Nos autem cum sanctissimis perfectam gra-
tiam actionem, recepimus unusquisque donum cum gaudio &
pace.

Tanta quippe pluuia descendit illa nocte & altera die, ut om-
nes timerent, ne domus corruerent, ex quibus plurimas erant con-
struatae ex lateribus. Pluit ergo Dominus noster Iesus Christus af-
fuit ab octavo Lydenae usque ad decimum, est autem apud eos Ly-
den eui, qui apud Romanos Lannarius: praecedunt autem quinque
debent eorum uoces, Romanos. Undecimo uero die peregrinus
Theophrastorum diem Domini Iesu Christi cum gaudio, laudantes
& gratias agentes propter omnia, quae nobis fecit eius benignitas,
descenderunt autem gregi Christi eodem anno, praeter illos centum vi-
ginti septem, alii quatuorcentum quinque, haec de his Marcus dia-

conus. Quod uero ad siccitatem pertinet: non sicut no-
stra regiones, hieme laetatur serena Palestinae solum, il-
lud praefertim, quod Aegypti proximum est, vt Gaza con-
finitus eiusdem: penes quos libentalis siccitas certam partem
frugum sterilitatem; unde & diuina benedictio existima-
tur, cum abundantes imbres terram prolant. hinc illud
Hic: Beati, qui feminati super omnes aquas, immittentes pluem
bonis & asini.

Quae autem post haec secuta fuerint, ut opus esset ad-
uersus Gazenses Gentiles per legatos expulsiore apud
Imperatorem, idem auctor narrare pergit his uerbis: A-
lii uero Idololatri non cessabant insulari Beato & alii Christianis.
Quando enim eis Praefes obtulit Gentilis, cum uel per amicum con-
scriptum, uel etiam per scriptum eorum religionem persequamur, in-
decebat, vt uocaret Christianos: & ab eo tempore Beato Prophy-
rio non leuis uenit afflictio. Afflictus ergo nocte & die rogabat
benignum & clementem Deum, ut eos ab errore conuerteret ad
suam ueritatem. Quod uero post haec admiserit in famu-
lunus Barocham nomine, uirum maxime piuum, idem
tradit, cum subdit: Cum autem iussit Barocham ipse aliquan-
do in uisum propter canonem Ecclesiasticum, non prociat ciuitate,
erat autem u, qui canonem debebat, Idololatra: cum uero ab
eo canon exegeretur, usque uellet uenire prostrare & dissere, & ex
eo nata esset inter eos contentio: accessit impetu agrosus quosdam
uicij pagi ei similes, & incipit uerberare clauis beatum Baro-
cham, & exportantes eum inueniunt portam, arborati esse mortuum,
conuersi sunt in furorem, propterea quod existimabant esse abomi-
nandum, mortuum ferre in ciuitatem, & cum eum per idem sensu ad-
humeris coronam, qui ipsam portabant, incipunt uerberare ipsum Cor-
nelium diaconum, & duos Christianos, & ligato pede beati Barocham,
trahabant eum.

Interim autem uenientium quidam fratres Beato Episcopo, uero
conuocatus me accessit, & alios tres fratres, qui inueniunt apud
ipsum, & dicit nobis: confidenter concurrere, & fratres: est enim
tempus martyrij. Postquam autem peruenimus ad locum: uisita-
uimus Beatum: concurrunt populus: & alij quidem sanctissimum
Episcopum afflictiore contumelios: alij uero uidentur eum toleran-
tiam, & quod cum contumelios afflictiore, non inuocabatur, sed
rogabat uisum quemque, dicens, ne sit propter & contumelios afflic-
terent corpus, quod est obnoxium uident afflictionibus: sunt uisita-
tionem partium, & in se inueniunt conuertuntur ad plagas usque. Nos
autem cum multam uisum consueuerunt, portantes suum Baro-
cham, descendent in sanctam Ecclesiam. Postquam uero uisum
eum adhaec sperantem, eum curam egerunt. Pro eo autem sus-
debatur per totam uesperam & noctem intensa preces: omnes
enim fratres conueniant. Sanctus uero Episcopus non cessabat la-
crymari, & Deum pro his rogare: subdit enim qualis esset eum
diuini zelo. Cum autem uisisset Deum lacrymas sancti Pau-
liscus & preces populi (eum enim existimabant ut ab omni Phi-
neis aduersus Idololatri) accelerant ei suam misericordiam,
& illa nocte aperit oculos eum, & incipit loqui, & petere dari sibi
potum.

Ego autem qui ei affidebam, statim cucurri, vt remissum
Beato Episcopo. Praemagno enim gaudio oblitus sum dante potare:
& mihi ad accipit, quod ancilla b tempore beati Petri, quando as-
cendit uoce eius, praemagno non aperit os suum, sed eum dicitur
primum annunciant his, qui erant domi: tale quid ego quos pas-
sus sum. Cum id autem Beatus audisset Episcopus, non sibi uisum
ab animi afflictione, sed perseverabat in precibus. Nos autem
cum intellexissemus eum firmitatem atque constantiam, eum noten-
tentes, recessissemus ego & pius Cornelius diaconus, afflictiore eum
mecum beato Barocha. Postquam autem implens preces & om-
nium conuenientiam sanctissimum Episcopus, ipse quoque nobiscum se-
dens interrogant suum Barocham, quem admodum id esset passus
a initio, ipse uero narravit nobis omnia. Dum nos autem uisita-
torem, quod esset sciendum, sit mane. Et ecce defensor populi
eum tenentibus, & duobus primoribus Timotheo & Episcopo, &
alii multi uenientes, incipiunt clamare & tumultuari, dicentes:
Cur intulisti mortuum in ciuitatem, cum patre leges hoc probis-
simum?

131. 12

CIII.

BARO-
CHAM
LEHARI-
TYAGED
TITVTA.

CIV.

BARO-
CHAM
CIVIT
PORTEN
BUCVRA
TIVL

CV.

BARO-
CHAM
CIVIT
PORTEN
BUCVRA
TIVL

CVI.
BARO-
CHAM
CIVIT
PORTEN
BUCVRA
TIVL

CVI.

BAROCHAS QUID IN GENTILES.

1. Ezech.

2. Num. 31.

CVII. LEGATIO MARCO PERCERNITUR.

CVIII. ARCADIIUS IMP. RESCIBIT ADVERSUS IDOLA.

CIX.

beant? Putarant enim Barocham illatum fuisse mortuum. Interim autem comitibus quoque afflicti Beatum Episcopum. Nos vero cum tantummodum audissetis, egressi sumus: & cum nos vidisset, caperent me verberare & pinnam Cornelium diaconum. Cum autem tem eos, qui erant ex populo, vocassetis in testimonium, sanctissimus Episcopus et nobis obstrucit, vnumquemque regum & admonens, ne traherentur tam inconsiderate. Illi vero mihi, quo magis rogabatur, eo magis iurabant, & virum sanctum afflicti contumelia.

Arplane mirandum post hæc accidit, cum pro defensione suorum Deus armavit infirmiorum, nempe Barocham, quem paucas ante horas pene extinctum deplorant: etenim ex his, quæ præcesserunt & subsecuta sunt, ea omnia domino adscribenda miraculo, nemo negarit. Quid autem id fuerit, accipe:

Cum igitur impy pergerent tumultuari, confirmatur & roboratur pius Barochas, & impletur domino zelo: surgitque & arripit fustem, & incipit verberare eos, qui in eum incidebant. Tanti vero illos magis metus, ut inciperent cadere unus super alium, fugientes: eoque eis percutus virque vel id, quod tunc erat Marnæum: revertiturque cum magna victoria novus noster Samson, stratis mille alienigenis. Ab illo ergo tempore ipsum timebant Idololatriæ, & nec eius quidem nomen audire poterant. At hic magis illud consideratur miraculum, quomodo non in eum magistratus etiam in fugam contententem vniuersa ciuita insurrexerit: ut plane nihil sit, quod dici possit, nisi illud occidere at: Tunc obstrictus omnes habitabat Canaham, vobis Mosab obtinuit tremor, vnum est enim illis, mortuum aduersus ipsos pugnare, atque plusquam humanis viribus amasse dexteram: sibi vero consilius esse putarant fugere, quam luctari cum latris. Porphyrius igitur contemptus retu tantam diuini Spiritus robore perpetratum, memor & Phineem vna cum eius posteris a Deo obzeolum intercedem perpetui sacerdotij consecutum, ipsam Barocham ad ordinem diaconatus promouit, ordinato cum eo simul & Marco huius inscriptionis auctore, qui hæc de his subdit: Breui autem post tempore dignatus sumus ordines diaconatus ego & pius Barochas: ego quidem plane indignus, qui cum assequer, ille vero meritisimo iure id assecutus.

Hæc quidem omnia præcesserunt legationem, cum S. Porphyrius venturus quoque malis, ne cauerent, sollicitè prospecturus, eundem Marcum diaconum ad Imperatorem Constantino populum legat. Sed præstat audire ipsum hæc omnia exactissime describentem: Videns (inquit) sanctum Patrem nossem Porphyrium nefaria, quæ quotidie fiebant ab Idololatriæ, statim me mittere Byzantium, ut peterem ab Imperatoribus, ut dicerentur templa simulacrorum: Gazæ enim adhuc maxime celebrabat, quod vocatur Marnæum. Escripsi litteras ad Episcopum Constantinopolitanum (cuius lau & gloria memoratur ab omnibus) nauigauimus, & spatio viginti dierum eo peruenimus: & redditis litteris beato Ioanni, ore eum omnia docui. Cum primum autem audisset, id significauit Eutropio cubiculario, qui tunc erat assiduus apud Imperatorem Arcadium. Cumq; ei legisset epistolam Beati Episcopi, & petisset ab eo, ut concurreret cum litteris: acceptis ab eo promissis, exiit, & docuit mihi: Quoeto autem esset illi: spero enim in Dominum Christum, quod suam, sancti soler, sit saluus misericordiam. Ego vero non cessabam quotidie eundem aduocare Ioannem. Ille autem mittebat, & iussit ad Eutropio.

Septem vero post diebus pronunciatu edictum Imperatoris, ut clauderentur simulacra Gazæorum ciuitatis, & ne consulerentur amplius. Reualuit autem hoc iussum in manus cuiusdam Hilarij hominis Coadiutoris Magistri Officiorum. Ego vero tribus post diebus egressus sum Byzantium, & spatio decem dierum perueni in ciuitatem Gazæorum, septem diebus præueniens Hilarij. Inueni autem sanctissimum Porphyrium agrotantem.

Postquam vero ei tradidi responsum beatissimi Ioannis Episcopi Constantinopolitanus, & id legi: letitia affectus, conualuit a lebre. Dicebat autem se in morbum incidisse ex multa afflictione Idololatriarum. Septem vero post diebus venit dictus Hilarius, habens duas Commentarienses Consulatus, & multos aduocatos ex Areta & Acalone, & omnes ministros publicos. Statim autem comprehendit tres primos, & accepta ab eis satisfactione, ostendit

dit ei diuino edictum, quod iubebat, ut clauderentur idololorum templa Gazæ ciuitatis: & cursum omnibus, quæ erant in eis simulacra, & clausit: Marnæ vero simulacrum fuit latenter consuli, pro eo plurimis acceptis pecuniis. Rursus autem facebant, ut solebant Idololatriæ, nefaria. His finis Marci legationis, pia Imperatoris mente effectum, qui quærebatur, optimum consecuta, sed ministri auaritia omnino frustrata. Quomodo autem, Christianos iterum laceffentibus Ethnicis, ipse Porphyrius post annos tres consulit se ad Imperatorem pro demolitione Marnæ delubri, suo loco dicturi sumus. Quod vero spectat ad S. Ioannis Chryostomi officium aduersus idololatriam Gazensium impensum, plurimum ipsum laborasse, ut & in Phœnicia eam extirparet, suo loco dicemus.

Ceterum quantumlibet cupiditate Hilarij causa profusus reddita fuerit Marci legatio: haud tamen Dei virtus euacuari potuit, quin de conuersione Gentilium trophæa saepe referret. Nam subdit ibidem Marcus diaconus de Alia nobilissima femina pariente, quæ cum factum non posset emittere, nec vlla medicorum arte vel deorum Gentilium ope iuuaretur, per nutricem Fidelem, à Porphyrio accepta potestate eam curandi, liberata est: Cum ei (inquit) nutrix voce magna coram omnibus ait: Dicit magnus sacerdos Porphyrius: Iesus Christus filius Dei viui te sanat. Crede in eum, & viues. Statim mulier, cum valde etulasser, edidit factum viuum. Omnes autem, qui illic sunt inuenti, obsequiati, exclamauerunt: Magnus est Deus Christianorum: magnus est sacerdos Porphyrius. Die autem sequenti parentes mulieris, & maritus & cognati & omnes necessarii euntes ad beatum Porphyrium, prouiderunt ad eius pedes, petentes Christi significationem. Beatus vero cum eos signasset, & fecisset catechizandos, dimisit illos in pace, præcipiens eis, ut vacarent sanctæ Ecclesiæ: & paulo post cum omnes catechizati inuissent, baptizauit eos, necnon etiam instantem cum muliere: vocauit autem nomen eius Porphyrium. Qui vero fuerunt illuminati propter occasionem mulieris, erant numero sexaginta quatuor. Sicque hoc modo tum CHRISTVS de Ethnicis triumphauit hoc ipso anno, post trimum vero demolitione Marnæ perfectam fuit victoriam consecutus, quomodo autem id acciderit, suo loco dicemus.

IESV CHRISTI
Annus 399.

ANASTASII PAP. ARCAD. & HONOR. IMP.
ANNUS L. ANNUS 5.

ANNUS, qui sequitur, Christi trecentesimo nonagesimo nono, Consulatus Manlij Theodori & Flauij Eutropij eunuchi nomen dedit. Verum alterum Consulatum tantum, nempe Theodorum, expuncto Eutropio, vetera retine monumenta.

Sed ad limen anni huius paululum confidens, remouetur oratio, antequam vteriora ferretur. Quod enim ad Theodorum, cognomento Manlium, spectat: Christianus hic erat, & adeo eruditus, ut eloquentia inter omnes eius ætatis celebres oratores eniteret facile princeps. Quantum autem huic S. Augustinus tribuerit, & sibi eum prætulit, ipsam audi: Ille (inquit) temporibus, ut omittam ceteros, vir & ingenio, & eloquentia, & ipsis insignibus numerosis fortune, & quod ante omnia est, mente prestantissimus Theodorus, quem bene ipsa nostri (matrem enim suam alloquitur) id agit, ut & vniuersis & apud posteros nullum genus hominum de literis nostrarum temporum iure conqueratur. Mei autem libri, si quorum forte manus tetigerunt, leuiss, meo nomine, non dixerunt, Ille quis est? codicemq; proceperunt: sed vel curiosi, vel nimium studiosi, contempta vniuersitate latinis, intrare perregerunt, me tecum philosophantem non moleste ferent. hæc Augustinus, qui ad hunc ipsum Theodorum, apud Mediolanum ruri dum ageret, librum scripsit de Beata vita: de quo in Retractationum commentario b, dum eiusdem Theodori meminit:

HILARI
AVARITIA
IRRITVM
REDDITE
DICTVM
PRINCIP.

XC.

GENTILES
CHRISTI
VIRTUTE
CONVERSI
AD FIDEM.

L.

DE MAN
LIO THEO
DORO
CONSVLE.

2. Aug. de
ord. lib. 2.
c. 21.

3. Aug. de
tracl. lib. 1.
c. 2.